

Biogr.

294

m



Biogr.

(Lumpgold)

294^m

Freschew

Dir 68

Den danske Hædersmand

General - Admiral - Lieutenant

Greve

Fr. Danneskjold Samsøes

Biographie.

Paa ny udgiven

af

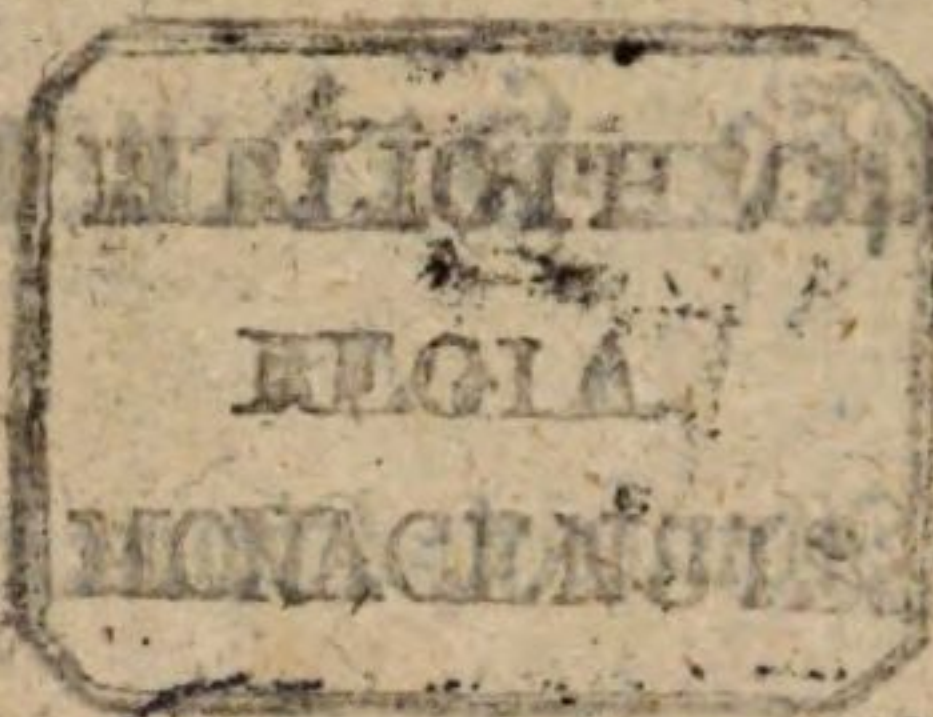
C. J. Klæstrup.

Kjøbenhavn.

Trykt, paa Udgiverens Forlag,

hos C. G. Schiellerup.

1834.



Bayerische
Staatsbibliothek
München



1811

1811

1811

1811

Forord.

Store og fortjente Mænds Biographier kunne aldrig ofte nok fremtræde, deels for at bevare deres Minde for tilkommende Slægter, deels for at give den Unge Lyst til at træde i Fædersmandens Fodspor. Saaledes tænkte Danmarks udødelige Ove Malling, og derved kom hans ypperlige Værk om danske Mænds store og gode Handlinger for Lyset; saaledes tænker Udgiveren heraf, og dette er Grunden til, at han lader denne Bog, der allerede i forrige Aarhundrede blev samlet og udgiven af længst afdøde Professor Hermann Treschow, atter paa ny udgaae i et paaskjønnende Publikums Hænder, og saaledes opfriske Mindet om en af Danmarks udødelige Mænd, bevare det fra aldeles at gaae i Forglemmelse.

Stolende paa Fleres Opmuntring til paa ny at lade dette, vel lille, men høist interressante Værk trykke, er dette

mit Foretagende neppe urigtigt, saameget mere, som Billigheden endog taler for, at et saadant Bidrag *) til en for sit Fædreland saa nidkær, hvorvel ofte ved Misundelse af hemmelige Sjender haardt nok prøvet Mands Biographie, sikkert vil finde en kjærlig Modtagelse, især af den danske brave Søe-Etat, for hvilken Grev Frederik Danneskjold Samsøe bestandig virkede saa særdeles Meget.

Bogen er i det Hele ordlydende med Professor Treschow's Udgave (hvilken aldrig skal have været i Boghandelen), med Undtagelse af nogle saa Ubetydeligheder, som jeg, formedelst Tidsrummet mellem den første Udgave og Denne, har anseet for passende at forandre.

*) Udgiveren har paa Titelbladet benævnet samme som Biographie, da han ingen fuldstændigere Kjender, senere at være udkommen.

U d g i v e r e n.

Forerindring.

Duelige, virksomme, ja store Mænd have undertiden efter deres Død havt det Uheld, til en Tid at ligge i Forglemmelse, og tilligemed deres Bedrifter at blive miskjendte. Aarsagen dertil var enten denne: fordi de, hvis Misundelse hine havde opvaakt, og som frygtede for at see deres Ros fordunklet ved den, som disse havde forhvervet sig, fandt deres Regning ved at svække og undertrykke deres Erindring; eller og fordi ingen havde Mod nok til at tale Sandhedens Sag, at rive Sløret fra Verdens Dine, og fremstille disse Mænd og deres Bedrifter i det rette Lys.

Længe nok har en af Danmarks virksomste og vigtigste Mænd erfaret denne ublide Skjebne. Den af sit Fædreland saa fortjente, og især i Søestaten uforglemmelige Grev Frederik Danneskiold Samsøe, har ikke hos Efterverdenen endnu nydt sine Fortjenesters Løn, den nemlig, at være kjendt for den, som han virkelig var, bekjendt af de gode nyttige og priselige Indretninger, som han har gjort.

Nærværende ikke uvigtige Bidrag til hans Levnets-
 Beskrivelse, som overlades til en heldigere Pen fuld-
 stændig at udføre, er samlet i den Hensigt, at frem-
 stille denne retskafne Mand, saaledes som han var
 baade i sit private og sit offentlige Liv. Derved
 haaber jeg, at de umilde Domme, som ere fældede
 over ham, vilde bortfalde; at den Agtelse og Kjær-
 lighed, som han havde forhvervet sig hos alle ret-
 skafne Medborgere, vil oplives; og at en skjøn-
 Grindring vil skjænkes den Mand, som i Henseende til
 sin Uegennyttighed og utrættelige Virksomhed, for-
 tjener at sættes enhver Embedsmand til et Mønster.

Disse Efterretninger ere øfte af tilforladelige
 og sikre Kilder. De grunde sig enten paa Docu-
 menter, som ere i Archiverne, saavidt disse have været
 at finde; deels paa Optegnelser af den salige Greve
 selv; eller paa Beretninger af deres Mund, som
 daglig omgave ham. Saavidt det har været mu-
 ligt i denne Mands Liv og Handlinger, som i Hen-
 seende til de betydelige, offentlige Poster, hvilke han
 beklædte, ikke kunde være andet end sammenfættede
 med andres, har jeg, hvor disse Personer ikke behø-
 vede at nævnes, med Taushed forbigaaet dem. Sk-
 kun der, hvor hans Uskyldighed burde lægges for Da-
 gen, har jeg været nødsaget til at nævne de Navne,
 som jeg havde ønsket at kunne udelade; men haaber
 at have gjort det med saamegen Skaansel som mu-
 ligt. Min Hensigt var ingentunde at dable andre,

men at befrie en uskyldig Mand fra ubillig Dadel; ikke at fornærme nogen, endog hans Uvenner selv, men at oplyse andres Fornærmelser imod ham; og jeg bevidner herved offentlig, at intet skulde gøre mig mere ondt, end ifald nogen vilde faste Fortrydelse paa mig, fordi jeg netop skrev det, som Kjærlighed til Sandhed bød mig at skrive. Ingen kan i alle Ting forsvare sine Venners og Forfædres Handlinger. Ja endog for den samme Ven bør disse Ord være gjeldende: *Amicus Plato, Amicus Aristoteles, magis Amica Veritas.*

I Henseende til nogle blandt det Skrift tilføiede Bilage skylder jeg mine Læsere Oplysning, for desto bedre at kunne bedømme sammes Værd. Det førte Udtog af hvad salig Greve Danneskiöld har udrettet ved Sæ: Staten fra Aaret 1735 indtil 1746 som findes under Litr. A., er af ham selv forfattet paa Fransk, hvoraf jeg har tilføiet en Oversættelse. Da dette Haandskrift, som er skrevet med Grevens egen Haand, ikke er dateret, eller Personen, som det har været bestemt for, nævnes, kan man heller ikke med fuldkommen Visshed herudi fastsætte noget. Saameget synes imidlertid baade af Haandskriftets Indhold, og af Sproget, hvorudi det er skrevet, med Grund at kunne sluttes, at det er skrevet strax efter at Greven ved Kong Frederik den V Regerings Tiltrædelse kom ud af Tjenesten, og til Underretning for en eller anden, som enten har anmodet Greven derom, eller som han troede, at han skyldte

den, og paa Sprogets Begne vilde lette Umagen med at læse samme; thi Saa elskede ellers mere, og skrev bedre deres Moderemaal, end Greven. Jeg ansaae det for min Pligt at lade afstrykke Originalen, for at vise den Færdighed og Lethed, hvormed han skrev i et fremmed Sprog. Omendkjøndt vel ingen tvivler om, at Greven herudi intet andet har anført end det, som er Sandhed, har jeg dog, for at stadfæste denne saa meget mere, tilføiet et kort Udtog af det Kongl. Admiralitets og Commisariats Collegii Protokoller, hvor, for ethvert Aar, det Bigtigste som i Greve Danneskjolds Tid, da Søe-Statens Bestyrelse var ham betroet, er foretaget til Mariens Forandring og Forbedring, opregnes.

De tvende korte Taler er holdte af Greven, medens han var paa Sorø, den ene ved hans Tiltrædelse som Oberhovmester, og den anden, da han efter sin Kones Død og en haard overstaaet Sygdom første Gang igjen tiltraadde sine Forretninger. Begge vidne om det ukonstlede og hjertelige Sprog, den ædle Simpelhed og tillige Styrke i Tanker og Udtryk, som udmærkede ham baade naar han talede og naar han skrev.

Den af ham selv opsatte og med egen Haand skrevne Anordning angaaende hans Begravelse, viser den fornuftige og fristelige Tænkemaade, der besjelede ham lige indtil det sidste Dieblis af hans Liv.

Frederik Greve af Danneskjold Samsøe var den yngste Søn af General Feldtmarsskalk Christian Gyldebrandt og Dorothea Krag, Enke af Jens Juul, Geheimeraad i Conseilet. Han blev født den 1ste November 1703, henved 4 Maaneder efter sin Faders Død. Da han kom til Verden, var han saa svag, at ingen troede ham Livet. Nogle Uger efter Fødselen fik han som en Art af et Slag, og blev, da man troede ham virkelig død, klædt og lagt paa Bordet. Men da Ammens Seng blev udfløttet, bemærkede den i Huset værende Læge ved Navn Hachward, som stod hos, at der i nogle Glasfer, som fandtes under Sengen, var Brændeviin. Heraf sluttede han, at Barnet var bleven qvalt af Lugten, da han ved nøiere Eftersyn befandt, at det var ikke aldeles dødt, bragte han det ved nogle velanvendte Midler igjen til Live. Han var indtil sit 5te Aar stedse sygelig, kunde ikke staae alene, og hans Ledemode vare saa svage, at de bestandig maatte omvikles med

noget, som var stivt. Et Myre-Bad, som han to Gange om Dagen blev sat udi, hjalp ham; thi fra den Tid, han begyndte at bruge samme, tiltog hans Helse bred daglig. Da Grevens Moder ifølge en imellem hende og General-Feldtmarfalk Gyldenløve i Aaret 1701 oprettet Ektepagt, skulde sidde i uskiftet Boe, saalænge hun forblev i Enkestand, samt have fuldkommen Raadighed over Boets Midler, uden at aflægge derfor i Fremtiden noget Regnskab, og først, naar hun indlod sig i andet Egteskab, Børnenes, Farbroder General-Admiral Gyldenløve indtræde som Tilsyns-Bærge, forblev Greven tilligemed sine Sødsfende aldeles under deres Moders Formynderskab, indtil Aaret 1713, da hun begjærede en Commission nedsat, for at skifte med sine Børn, hvortil ogsaa et Kongeligt Commissorium af 24 December 1713 blev udstædet. Ved Skiftets Slutning den 9de Februar 1715, tilfaldt Greve Frederik Danneskjold, den Summa 27200 Rbd., foruden de 2000 Rbd. aarlig, som det halve af de 4000 Rbd., hvilke efter Kongelig Resolution af 27de Februar 1712 blevne deres Moder forundte til hendes Sønners Opdragelse, indtil Begge bleve myndige, da fra den Tid de 4000 Rbd. skulde tilhøre den Ældste alene.

Heraf sees, at omendskjøndt Grevens Moder ved en bedre Bestyrelse af saa betydelige Indkomster, som hun havde, baade kunde betalt Gjelden, og forøget Boets Massa for sig og sine Børn, hun dog, uagtet hendes store Gævmildhed og andres Misbrug af hens

des Fortroelighed, ikke blottet dem for Formue og Midler til at hjelpe sig videre frem i Verden; og den Moes kan og bør ikke nægtes hende, at hun omhyggelig vaagede over deres Opdragelse og Underviisning. I sit 9de Aar blev Greven tilligemed sin ældre Broder sendt til Engelland under Ansørsel af en Hovmester, ved Navn Johan Adolph Hoffmann, som var en lærd og brav Mand, bekjendt af adskillige Skrifter, og siden døde som Bibliothecarius i Hamborg. I Oxford lagde Greven sig med megen Flid efter alle Elags Videnskaber, især det, som angik Søvæsenet, Skibsbyggerie, Mechanik, hvortil han stedse havde stor Lyst. Han forblev i Engeland, indtil han havde fyldt 16 Aar, da han reiste med sin Broder igjennem Frankrig til Holland, opholdende sig ifkun nogle Maaneder i Paris, for at lære at ride. I Holland fortsatte Greven sine Studeringer, besøgte især Skibsværfterne for at udbrede sin Kundskab i Skibsbyggeriet og kom tilbage i Aaret 1721, da han var 18 Aar gammel.

Bed sin Hjemkomst maatte han forandre sin Beslutning at gaae ind i Søestaten, og det af en dobbelt Aarsag. Deels fordi hans Broder gik ind i Søecommissariatet, og han altsaa frygtede for, at tvende Brødre i den samme Etat kunde hindre hinandens Lykke; deels fordi hans Farbroder, og tillige Formynder, ikke vilde have det. Han besluttede altsaa at træde ind i Landestaten, og gjorde Ansøgning til

Kong Frederik den Fjerde derom. Men da hans Farbroder just paa den Tid døde, som vel efterlod ham endeel Midler, men hvis formaaende Anbefaling han maatte savne, og Kongen desuden ved de da gjeldende Personer er indtagen imod ham, søgte han mange Gange forgjeves. Endelig foresatte han sig at overlevere Ansøgningen i Kongens egne Hænder. Han gik derfor til Kongen paa Paraden, og blev snart overbevist om, hvor lidet han kunde haabe Bønhørelse, da Kongen, saasnart han blev ham vaer, vendte sig fra ham til en Person, der stod ved den anden Side, og modtog hans Ansøgning. Dette fortrød Greven; han traadde derfor dristig frem. "Det er, sagde han, den syvende Gang jeg indgiver Ansøgning for at naae den Lykke at kunne tjene mit Fædreland. Deres Majestæt vil derfor allernaadigst tillade, at jeg bringer min Ansøgning i deres egne Hænder, paa det jeg deraf kan see, om jeg skal opgive alt Haab; da jeg saaer at søge den Lykke, at gjøre nogen Nytte i Verden hos Fremmede." Kongen modtog Ansøgningen, men svarede intet. Han biede derpaa nogle Maaneder, men da der ligesaalidet blev lagt Mærke til denne, som til de øvrige Ansøgninger, skrev han til General: Feldt: marskalk Flemming i Sachsen, som var en gammel Ven af hans Fader, og forlangte der at komme i Tjeneste. General Flemming svarede ham, at der var to Regimenter ledige, et Cavallerie og et Infanterie: Regiment. At et af dem skulde staae til hans Tjeneste

og at han kun skulde komme snart. Han reiste derpaa til Wedelsborg, hvor han havde forlovet sig med Comtesse Dorothea Wedel, for der at tilkjendegive sin Beslutning. Formodentlig fik man ved Hoffet, medens han var paa Wedelsborg, Nyss om denne Sag; og da man indsaae, at det ikke vilde være Landet til Ære, isald saa duelig en ung Mand, uden sin egen Brøde, skulde nødes til at søge Tjeneste hos Fremmede, sendte man ham, for at holde ham tilbage, det hvide Baand. Han blev altsaa nødsaget til at reise tilbage til Kjøbenhavn for at takke; men reiste med det Forsæt, at følge sin Beslutning, og tilmælde Kongen samme. Saasnart han traadte ind til Kongen, fik han ikke engang Tilladelse til at tale, men Kongen sagde strax, at da han saa ofte havde yttret Lyst til at tjene i Land: Eraten, vilde han give ham det Compagnie ved Cavalleriet i General Numsens Regiment, som Stor:Canzlers Broder havde havt. Dette Compagnie var i saa slet en Stand, at ved den første Mønstring derefter 40 Heste bleve udsatte, foruden mange Karle; hvilket ikke kostede Greven lidet, da Compagniecheferne selv den Tid rekruterede. Hvor meget fordeelagtigere endog Tilbudet i Sachsen var, afflog han det dog med Glæde, da hans ivrige Attraa var at tjene sit Fædreland, med Opoffrelse baade af sine Midler og sine Kræfter.

I Aaret 1724 den 31 Juli indlod han sig i Ægteskab med Dorothea Comtesse af Wedel Wedelsborg, en Datter af Grev Hannibal Wedel og Anne Ca:

tharine Banner. To Aar efter at han havde faaet Compagniet i Cavalleriet og sat det i fuldkommen Stand, sagde Kongen til ham over Taffelet, at isald han havde Lyst at komme i Garden til Fods, var der nu en Leilighed da han havde givet hans Svoger Grev Wedel, Tilladelse til at sælge sit Compagnie; og naar han gav 4000 Rbd. derfor, vilde han give sin Tilladelse dertil. Da dette blev ham sagt af Kongen selv, og han ikke ved et Afslag vilde give sine Modstandere Baaben i Hænderne imod sig, tog han imod Tilbudet, og betalte da 4000 Rbd. derfor. Længe havde han ikke Nytte deraf; thi da han ved sin ældre Broders, Grev Christian Danneskjold Samsøes meget tidlige Død, som indfaldt 1728, fik store vidtløftige Formynderskaber at besørge, og dette gav ham meget at bestille, indgav han Ansøgning om, at det maatte være ham tilladt, naar Ejeren stien tillod det, og han havde Oberstens Tilladelse dertil, at reise for at besørge det, som hans Formynderskab paalagde ham. Omendkjøndt dette var intet usædvanligt, og mange andre havde nydt den samme Frihed, saa fik han dog sin Ansøgning tilbage med denne Paategning af Kongen selv: Grev Danneskjold tjener til Svar: Han kan faae sin Afsked.

Man maae billig forundre sig over, at en ung Mand af Grev Danneskjolds elskværdige og beskedne Character, som endnu ikke havde haft Leilighed til at opvække sig Misundere, kunde finde saa mange Hindringer ved Begyndelsen af sin Lykkes Bane, og saa mange

Modstandere, som modsatte sig hans Forsømmelse. Men denne Forundring vil uden tvivl bortfalde, naar man betænker, at denne Misundelse var ikke saa meget personlig i Henseende til Greven, som opvakt hos de øvrige fornemme Familier i Riget imod den Familie, han var af, der hidindtil havde haft Adgang til de første Cresposter. Disse frygtede ikke for, hvad han var, men for hvad han kunde blive, og ønskede derfor, saalænge det var muligt at holde ham tilbage. Dertil kom endnu dette, at da han, som ønskede at gjøre et Valg efter sit Hjerte, havde undslaaet sig for at modtage et Partie i en stor, og da meget gjældende Familie, som blev ham foreslaaet, havde dette saaledes opbragt Familien, at den siden den Tid stedse var ham imod. Saaledes affsediget, og efterat have udgivet sine Penge uden ringeste Erstatning, reiste han til Jylland, og opholdt sig paa et lidet Gods, som hedder Engelholm. Der lagde han sig i sin Rolighed endnu mere efter de mathematiske og andre Videnskaber, som kunde have nogen Indflydelse paa Sø:Væsenet.

Da Kong Frederik den Fjerde var død, reiste han igjen tilbage til Kjøbenhavn, i Haab om atter at komme i Tjeneste. Han troede saameget mere, at dette vilde lykkes ham, da han havde været meget kjendt af Kong Christian den 6te, som Kronprinds, der vidste, at han havde bestemt sig for Sø:Etaten. Imidlertid havde Kongen enten glemt det, eller og andre, som stode i Credit, og ikke vare Grevens Venner, hindrede ham fra at tænke derpaa. Da

han derfor lod sig forstaae med, at han ønskede at komme i Tjenesten, sagde Geheimeraad Ludvig Pless en Dag til ham, at dersom han Lyst [dertil, kunde han blive Assessor i Høieste: Ret. "Dog, lagde han til, da ingen af deres Stand hidindtil har siddet deri, stiller jeg mig let for, at De ikke tager derimod." Var det nu som det virkelig syntes, Geheimeraad Plesses Tanke at afkræfte ham derfra, blev han bedraget i sit Haab. Thi Greven svarede ham: "Det er min Pligt og mit Ønske at tjene mit Fædreland og min Konge; men ikke at foreskrive, hvor det skal være. Dette bør jeg overlade til Kongens Villie og Skjønsmhed, naar det kun er noget, som jeg ei er uduelig til at forrette."

Saaledes kom han da aldeles imod sin egen Bestemmelse ind i Høieste: Ret, og sad der et Aar. Ofte bad Grevinden ham om, at han dog, naar Leiligheder gaves ved Tasselet til at tale om Søe: Staten, vilde tage Deel i Samtalen, og saaledes erindre Kongen derom. Men da han aldrig var for at prale af det, som han vidste, varede det længe, førend han gjorde det. Endelig da Geheimeraad Ludvig Pless begyndte en Dag ved Tasselet at tale om nogle Skibe, som det asiatiske Compagnie havde kjøbt af Hollænderne og roeste dem meget, tog Greven Ordet, og forsikkrede, at de Skibe, som Hollænderne byggede paa Kjøb, saae gode nok ud, men duede ikke meget, da alle Knæerne derudi vare tilhugne, istædet for at de burde være voxet saaledes, og følgerig let kunde springe. Han lagde til at han vidste

dette med desto større Vished, da han selv havde seet deres Skibs: Værster. Geheimeraad Pless modsagde ham med Hestighed; og det blev for den Gang derved. Nogen Tid derefter, da han atter var til Taffels, sagde Kongen til ham. "De havde alt for Ret, Grev Danneberg, i Henseende til de i Holland kjøbte Skibe. Der er kommet Efterretning at de med Møie have naaet Norge, saasom en Mængde Knæer ere sprungne i et haardt Veir." Dagen derefter fik han Befaling at bringe nogle kostbare Malerier, som hans Broder havde efterladt sig, op til Kongen, som vilde kjøbe nogle deraf, og at han selv skulde følge med. Efterat Kongen havde beseet dem, spurgte han Greven, om han havde Lyst til at træde ind i Søes: Commissariatet. Dette Tilbud, som var saa overensstemmende med hans Ønske, betænkte han sig ikke længe paa at modtage, forlod Høieste: Ret, og gik ind i Søes: Commissariatet den 11 December 1731.

Da han havde siddet der nogen Tid, og som en indsigtsfuld Mand let indsaae de store Mangler, som fantes ved Marinen, forestillede han General Løvenørn, som den Gang var Ober: Secretair ved Søe: og Lands: Etaten, og som indtil den Tid stedse havde været hans Ven, om han ikke vilde tale til Kongen derom, paa det at en anden Indretning kunde gøres; men fik det Svar at det ikke kunde skee. Efter adskillige Gange forgjæves at have anmodet denne ellers fornuftige og brave Mand derom, som uden Tvivl satte alt for megen Tillid til nogle af sine Meddeputerede, sagde han omsider: "Wil da ikke Deres Excellence som den Første tale, saa faaer

jeg at gjøre det; thi jeg kan umulig forsvare at tie til de Uordener, som jeg daglig seer at gaae i Svang ved den Etat, som jeg er sat udi."

Den Fortrydelse, som General Løvenørn yttrede herover, kunde ikke affrække ham fra sit Forsæt; thi han var altid uforfærdet, naar det gjaldt om Samvitighed og Pligt. Han opsatte derfor hele Sagen skriftelig, skrev sit Navn derunder, og efter forlangt Audience hos Kongen gik op dermed, omendskjøndt han vist forestillede sig, at dette Skridt vilde drage hans Afsked efter sig. Da han først havde mundtlig forestillet Kongen hans Flaades flette Forsatning, og Kongen, som troede den i god Stand, studsende herover, forlangede det Bigtigste, af hvad han havde sagt ham, optegnet, tog han sin skriftlige Forestilling op, og overleverede den. Kongen som saae at den var underskreven, gav ham den tilbage, og sagde, at et lidet Promemoria var ham nok, og vilde udjætte Greven mindre for Bedkommendes Brede. "Nei, Deres Majestæt! var Grevens Svar; en ærlig Mand bør aldrig sige noget til hvem det endogsaa er, og allermindst til sin Konge, uden det som han kan sætte sit Navn under, og tør bevise. Vil deres Majestæt være saa naadig at sende det til Bedkommendes Erklæring, og lade Sagen undersøge, saaer de allerbedst Sandheden at vide." Dette stod Kongen meget vel an, der vel var vant til Angivelser men altid med Begjering, at deres Navne som indgave dem, maatte blive fortiede. Altsaa blev dette sendt til

General Løvenørns og Meddeputeredes Erklæring, som ikke kunde forhindre Undersøgelsen. Da nu Grevens Forskrivende blev befunden at være rigtig og General Løvenørn afgik fra sit Ober- Secretariat ved Sæetaten i Maret 1735, kom Greven i hans Sted, og fik den hele Bestyrelse deraf.

Det første, som han foretog sig, var at eftersee, hvad Beholdningen var af alle til Skibene henhørende Materialer, da han vidste at Mangelen herudi var stor og at adskilligt Underslæb skeede. Et eneste Exempel maa være nok til at oplyse dette. Kort før denne Forskrivning ved Sæetaten, havde Holmens Smed forlangt 1000 Skippund Jern. Da han nu mærkede, at Greven lod undersøge Beholdningerne, kom han, og meldte at han, ved at eftersee det Jern, som han havde, erfarede; at han behøvede intet i Aar. Greven roeste ham derfor, og lod som han troede at det var hans Ærlighed, som bragte ham dertil; omendskjøndt han vel vidste, i hvilken Hensigt han havde forlangt saa stort et Forraad.

Han begyndte strax paa Dokkens Indretning, efter det Forslag derom, som han havde indgivet, den 26 Februar 1735, var bleven approberet; og i 5 Aar blev dette store Værk fuldført. For at kunne være saa meget som muligt tilstede ved Arbeidet, uden at forsømme sine mange andre Forretninger ved Sæetaten, stod han op Kl. 3 hver Morgen, og kom ofte vaad hjem; hvilket ogsaa lagde Grunden til hans paafølgende haarde og

langvarige Sygdom. Han havde ved dette Arbeide
 mange Vandffeligheder at kæmpe imod, ei alene fra
 Naturens Side, men hans Modstanderes Indvendinger,
 deres ofte igjentagne Angreb, ja næsten Alles Paastand, at
 Tingen var umulig, og at de derpaa anvendte Penge vare
 spildte, lagde mange ubehagelige Hindringer i Veien for
 ham. Imidlertid blev Dokken 1739 færdig og indviet den
 26de Mai, i det Kongelige Herskabs Nærværelse, og en
 talrig Forsamling af Tilskuere. Et saa vanskeligt, be-
 sværligt, og dog lykkeligt udført Arbeide, kunde nok for-
 tjent en udmærket Belønning; men foruden at Greven
 ingen selv nød, nægtede man ham endog den billige
 Begjering, at Commandeur Dumreicher, og et par An-
 dre, som havde havt det meste Arbeide ved Dokkens
 Indretning, maatte nyde noget til at afhjælpe deres
 trængende Omstændigheder. Da han umulig kunde
 formode dette Afslag, og havde givet dem et Slags
 Haab derom, tog han 1500 Rbd. af sine egne Penge
 og uddeelte til dem den Dag, da Dokken blev indviet,
 foregivende at det var fra Kongen; i hvilken Tanke de
 ogsaa bleve staaende, lige indtil deres Død. Dokkens
 hele Bygning kostede 230000 Rdl., en Udgiwt, som
 rigelig er indhentet, naar man beregner hvormeget et
 hvert Skib tilforn havde kostet at kjølhale og reparere.
 Endog den Dag da Dokken blev indviet, gjorde man
 sig al optænkkelig Umage for at svække denne Indret-
 nings Kredit, og derved forringe Grevens Nos. Admi-
 ral Rosenpalm væddede med Commandeur Dumreicher

den samme Morgen, at Sertus ikke kunde gaae ind i Dokken. Da det Kongelige Herskab allerede var der, isagde en af de Tilstedeværende til Kongen: "Deres Majestæt! man siger, at Sertus kan ikke komme ind i Dokken". Hvorpaa Kongen, som mærkede, at Grev Danneskjold smilede, uden at svare noget dertil, gav det særdeles passende Svar: "En Skrædder tager først Maal af Kroppen, førend han gjør Kjolen. Saaledes har vel ogsaa Grev Danneskjold taget Maal af Skibet, førend han gjorde Dokken". Et Par mærkelige Omstændigheder ved Dokkens Bygning fortjene her at anføres. Næst efterat Arbeidet var begyndt, frembrød om Natten en Kilde med stor Magt. Commandeur Dumreicher, som troede, at dette vilde tilintetgjøre Arbeidet, løb strax til Greven, og gav ham Efterretning derom. Greven, som havde Skoldeskopper, og laa i stærk Sved, vilde sige ham, hvad han skulde gjøre; men han paastod, at han ikke vilde gaae af Stedet, førend Greven fulgte med. Han maatte da, hvor farligt endog dette Forsøg var, staae op, og følge med. Da han havde efterseet Alting, lod han dem blive ved at grave, for at finde Kildens rette Aare; og da var det at det skedte, som siden har givet Anledning til den Opdigtelse, der er bleven troet af Mange, nemlig; at mange hundrede Sider Glesk bleve opkjøbte for at nedlægges sammesteds. Thi da Jorden formedelst det idelige Bandleb blev saa glat, at Folkene ikke kunde staae fast og arbeide, lod Greven kjøbe en stor Deel Huder,

som bleve lagte hen for at fæste Fodderne paa; og dette har ventelig forarsaget ommeldte Rygte. Da man endelig fandt Kildens Udspring, blev den indfattet, og Vandet malet ud, hvilket endnu skeer, saa at den aldeles intet hindrer. Men da man mærkede, at det var en salt Kilde, troede Greven, at den kunde tilveiebringe stor Nytte for Landet. Efterat den derfor var af Kyndige bleven prøvet og befunden god, talte Greven med endeel af de daværende anseelige Kjøbmænd, Fabrikus, Wæver og Flere, og bragte det saavidt, at Disse indgave under deres Hænder det Forslag, at naar Kongen vilde forbyde Lüneborger-Salts Indførsel i Sjælland, Fyen og Jylland, forbandt de sig til, af denne Kilde at skaffe Salt, der skulde efter Prøve findes at være ligesaa godt, at sælge det ringere, end det Lüneborgske, og endda betale en anseelig Sum til Kongen. Imedens dette stod i Underhandling, fik Greven et Tilbud fra Lüneborg, at dersom han vilde see at faae denne Sag neddysset, skulde 30,000 Rdl. staae til hans Tjeneste. Omendskjøndt Greven altid trængte til Penge, var hans Patriotisme dog ikke tilfals. Han glemte derfor dette Brev saalænge, indtil Tingen var saa vidt, at han skulde forestille Kjøbmændenes Forslag for Kongen. Da han havde forestilt Sagen, og Kongen blev meget glad derover, sagde Greven: "Med alt dette, Deres Majestæt, troer jeg ikke, at Sagen kan sættes i Værk". Kongen, forundret herover, spurgte om Narra-sagen. Greven viste ham derpaa Brevet, sigende: "Det,

som jeg ikke har modtaget, vil maaskee en Anden modtage, og søge at forhindre det". Kongen smilede derved, og sagde, at det havde ingen Nød. Imidlertid kom der efter nogle Maaneders Forløb en Kongelig Resolution, som ophævede dette Saltværks Anlæggelse, og saaledes pumpedes det Vand ud til ingen Nytte, som maaskee med stor Fordeel for Landet kunde være brugt. Endnu en anden Omstændighed ved Dokkens Bygning bør ikke forbigaaes, som viser, at dette Arbeide, omendskjøndt ledsaget med mange Vanskeligheder, ogsaa blev fortsat med Held, og under den Høiestes Belsignelse. Det Skib, som var assendt for at hente det i Pommeren indkjøbte Tømmer til Dokken, faaer paa sin Hjemreise Mangel paa Vand. Folkene kaste Anker, og gaae et Sted i Land for at forsyne sig, men ere uforsigtige nok til at lade et Seil blive staaende. Imidlertid risses Ankeret løst, og Skibet driver ud i Søen. Skipperen med sit Mandskab, som ikke turde være dette bekendt, kommer hjem, siger at Skibet er forliist, og at Mandskabet med Nød havde bjerget sig. Noget Tid derefter faaer Greven Brev fra Norge, hvori berettes ham, at da Lodserne en Dag saae et Skib komme seilende ind, undrede de sig over, at der ikke gaves Tegn for dem. De gik ufordrede ud, og fandt intet Mandskab derpaa. De gave derpaa Tegn til Flere at komme, styrede Skibet ind, og da de saae af Skibets Conossement, som de fandt i Kahytten, hvorhen Skibet var bestemt, anmeldte de dette. Saaledes blev da dette

Tømmer lykkelig bjerget, hvis Forliis ellers havde været baade et anseeligt Tab, og Forsinkelse i Arbeidet.

Omendkjøndt Greven arbeidede med den største Iver paa Søe:Statens Forbedring, og saadanne vigtige Foretagender som Dokkens Indretning syntes at modtage al hans Tid, indskrænkede han sig dog ikke dertil men var endog uden for Søe:Staten virksom til sit Fædrelands Bedste, og søgte at gavne det ved andre nyttige Indretninger. Saaledes skylder Deconomie: Commerce: Collegium, Fabrikvæsenet i Danmark og Norge, samt Banquen, ham deres Tilværelse; og salig Grev Bernstorff pleiede altid at kalde Deconomie: og Commerce: Collegium Grev Danneskjolds Datter. Alt hvad jeg herom af dette Collegiums Protokoller ved Hr Secretair P r a m s vensfabelige Hjelp har kunnet erfare, findes under Litr. A i Bilagene.

Hvad Grev Danneskjold ellers har udrøtttet fra 1735 indtil 1743 til Søe:Statens Forbedring, kan allerbedst erfares af den korte, egenhændig af ham selv skrevne Beretning, saavel som af det dertil søiede Udtog af Søe:Statens Protokoller, som findes i de tilføiede Bilage under Lit. B, og vilde altsaa være overflødige her at igjentage. Iffun angaaende de Commissioner, som bleve satte over ham i den Tid han bestyrede Søe:Staten, fortjener endnu Adskilligt at erindres. Han blev adskillige Gange angrebet, haardelig beskyldt, og Commissionedsat over ham; men han blev altid befunde uskyldig. Allerede i Maret 1737 udkom et Skrift, fuldt af haarde

og fornærmelige Beskyldninger imod Greven. Den ubekendte Forfatter blev opfordret for en nedsat Commission, at bevise sine Beskyldninger; men da ingen mødte, og Beskyldningerne bleve befundne falske, blev Skriftet den 24de Januar 1738 dømt til at brændes offentligt af Bøddelen, ifølge L. B. 6 Cap. 21 Art. 7. Især var den sidste Commission 1741, som varede i 7 Maaneder, den mærkeligste. Dette Angreb var opspundet imod ham medens han var i Holsteen for at besørge det Glückstadtiske Arbejde, hvis Bestyrelse ogsaa var ham betroet. Thi da han kom dertil, fornøjet over at have fundet Leilighed til at spare endeel Penge i Kongens Kasse, og vilde berette Kongen dette, tog Kongen Ordet, og sagde: at der for ham var bleven angiven, at Flaaden ikke var i den Stand, som han forestillede sig, og at han, for at blive fuldkommen underrettet om Sandheden, vilde nedsætte en Commission, som skulde bestaae af Conseilet og adskillige Søofficerer. Men da Grevens Uvenner, som ikke ligesom vovede at beskylde ham selv, havde forestillet Sagen saaledes, at Admiral Suhm, Capitain Schumacher og Andre, som arbejdede under Greven, førte ham bag Lyset, vilde Kongen, at han selv skulde i Commissionen, for at tilkjendegive, at det ikke var ham, som var mistænkt. Greven frabad sig dette, og viiste, hvor umuligt det var, at han kunde sidde i en Commission over sig selv; læggende til, at hans Uvenner gave ham et slet Balg imellem at have handlet som et Barn eller som en Skjelm. Da det

var ham, som havde havt hele Bestyrelsen, og som Enhver maatte adlyde, kunde han heller ikke taale, at nogen blev tiltalt derfor uden ham selv. Han foreslog derfor Kongen, at suspendere ham indtil Sagens Uddrag, da han ellers, ifald Beskyldningen var sand, og han havde handlet uredeligt, i den Tid kunde gjøre megen Skade, og ifald den befandtes usandsfærdig, kunde paany tiltræde sine Forretninger. Dette vilde Kongen ikke høre noget tale om, men paastod, at han skulde referere for ham, ligesom sædvanligt, hvilket han da ogsaa bekvemmede sig til, men under det Vilkaar, at han intet refererede, undtagen det, som Collegium leverede, og befattede sig ikke med Commandosager. Han maatte da udfærdige Commissorium mod sig selv, og ved Parolen udstede samme Ordre, som enhver af de andre Ober-Secretairer i deres Departementer, hvis Indhold var, at Enhver, som vidste noget, Sø: Staten angaaende, maatte melde sig for den nedsatte Commission, og, lagde han selv til, vilde han ikke ansee den for en ærefjær Officier, som vidste det mindste at udsætte paa Sø: Staten, og ikke meldte sig. Commissarierne gennemsaar nu alt det, der var paa Holmen, besigtede hvert et Skib med dets Tilbehør, og undersøgte idetmindste alt det, som i mindste Maade vedkom Sø: Staten. Alle spaaede Greven et slet Udfald, da Sagen blev tagen saa alvorlig. Han selv derimod var ganske rolig, og trøstede sig med, at en god Sag under en retfærdig Regering nødvendig maatte triumphere. Saalænge denne

Commission varede, prøvede han Verdens sædvanlige
 Løb. Han havde, da hans Forretninger om Dagen hin-
 drede ham fra at see sine Venner og dem, som gjerne
 vilde tale med ham, indført den Sædvane i sit Huus,
 at dette stod alle Dage aabent for Enhver fra Kl. 6
 af om Aftenen, da man efter Behag kunde blive til et
 Aftensmaal, eller gaae bort. I den Tid Commis-
 sionen anstillede sine Undersøgelser, kom ingen, undtagen
 nogle faa trofaste Venner, og naar han enten havde
 Forestilling hos Kongen, eller var ansagt til Taffels,
 torde meget Faa nærme sig for at tale med ham. Endelig
 indsendte Commissionen efter næsten 7 Maanedes Forløb
 nogle Mangels-Poster, som vare af saa liden Betyden-
 hed, at Greven i en halv Dag besvarede samme, og
 sendte dem tilbage. Deriblandt var s. Ex.: at paa det
 ene Skib fattedes Vinduesgardiner, paa det andet vare
 Laasene ikke smurte o. s. v., lutter saadanne Mangels-
 poster, som i 14 Dage, ja kortere Tid kunde afhjelpes.
 Dagen derpaa gik Commissarierne op til Kongen med
 deres Beretning, og endte med at lykønske ham til hans
 Flaades gode Forsatning. Greven blev derpaa kaldet til
 Hove, og gik derhen med det Forsæt, at tage sin Af-
 sked, træt af de idelige Chikaner, som han maatte taale;
 men Kongens store Naade imod ham, og den fuldkomne
 Gyldestgjørelse, som han fik, holdt ham tilbage. Thi
 Kongen lod Commissionens Betænkning oplæse for ham,
 og sagde, at han, for at vise hvor fornøiet han var med
 hans Bestyrelse ved Søe-Etaten, vilde give ham 7000 Rdl.

aarlig, som skulde ansees for 1 pCt. af det, som han havde sparet i de derpaa anvendte Udgifter, og hans Enke en aarlig Pension af 4000 Rdl.; ligeledes Admiral Suhm 1000 Rdl., Capitain Schumacher 400 Rdl., og Ober = Skibsbygmester Andreas Thuresen 100 Rdl. aarlig. Den Kongelige Resolution af 28de April 1742 denne Sag angaaende, som faldt saa ærefuld ud for Greven, findes under Lit. C. I denne Resolution blev ogsaa given den Befaling, at Ingen herefter maatte gjøre nogen Angivelse, uden at sætte sit Navn derunder, og at Hvo, som angav noget, og ikke kunde bevise det, skulde ansees som uværdig til Kongens Tjeneste.

Da ved offentlige Angreb ikke kunde udrettes noget imod Greven, søgte man ved List at styrte ham. Til den Ende bragte hans Uvenner nogle Læger paa deres Side, som foregave, at Sølusten var meget skadelig for Kongens Helbred. Imidlertid benyttede man sig deraf, at Kongen ikke kom paa Holmen, til at indbilde ham, at intet blev gjort; hvorfor ogsaa, naar Greven talte om et eller andet Arbeide, som blev foretaget, Kongen ved en Mine gav tilkjende, at han ikke troede det. Greven, som mærkede dette, og vidste meget vel, hvorfra det kom, viste sig slet ikke urolig derover, forsikkert om, at Arbeidet gik frem, at Tidens Længe vilde vise Sandheden. Man havde ogsaa bragt det saavidt hos Kongen, for at standse Sagernes Gang og opvække Mistanke om Grevens Forsømmelse, at han

for at skaae sine Kræfter, hver Gang, naar Greven kom til Forestilling, lagde Uhret paa Bordet, med Befaling, at det ikke maatte vare længere end et Kvarteer; hvorfor ogsaa i de Maaneder, da dette stod paa, saa mange uafgjorte Sager dyngede sig sammen, at da dette Uveir var forbi, og Greven viste Kongen, hvor meget der endnu var tilbage, sagde han: "Jeg er bleven saaledes straffet denne Gang, at jeg ikke tiere skal trække saameget paa mig", og maatte lade Greven komme til sig 3 Dage efter hinanden, for at faae Sagerne afgjorte. Da nu adskillige Skibe vare færdige til at løbe af Stabelen, spurgte Greven Kongen, hvilke Navne de to Krigsskibe og 3 Fregatter skulde have. Kongen svarede derpaa smilende: "Det haster vel ikke" — "Deres Majestæt kan", var Grevens Svar, opholde Skibene, saalænge De befaler; men jo før det kan skee, desto bedre for Skibene". Kongen mærkede da nok, at det forholdt sig saaledes, som Greven sagde, og lovede at komme Dagen derpaa, og da at besee Alt. Han kom ogsaa, og fandt foruden de anførte Skibe endeel nye Kongebaade, Chaloupper, m. m. Da han længe havde gaaet omkring, vendte han sig til sit Følge og andre Omkringstaaende, og sagde, idet han gned sine Hinde: "Jeg veed ikke, om mine Hinde slaae feil; men mig synes dog, at her forrettes endeel Arbeide". Ingen svarede noget hertil, og da det udentvivel fortrød Kongen, at han saa ofte uden Marsag havde mistænkt Greven, gav han ham, til Beviis paa sin naadige Bevaagenhed, den næste

Gang da han kom til Hove, sit Portrait, indfattet i Brillanter, for at bære paa Brystet.

Aaret derefter, nemlig 1743, just da man var i Begreb med at udruste Flaaden, blev Greven anklaget af Admiral Suhm, en Mand, som han længe havde været i den bedste Forstaaelse med, som han elskede og agtede, men uidentvivel af onde Raadgivere var bleven forledet til dette Skridt. Kongen lod Greven og Commandeurerne Dumreicher og Wegerlöw kalde, og da Admiral Suhm ikke kunde bevise sine Beskyldninger, men forlangte en Commission for at undersøge Sagen, svarede Kongen: "Jeg har havt alt for mange Commissioner, nu vil jeg selv engang være Commissarius. De veed, Admiral Suhm, hvad jeg tilforn har befalet, og selvfølgelig deres Ekjebne. De skal aflevere det, De som Holmens Chef har under Hænder, til Grev Danneskjold, og af Dem, Grev Danneskjold kræver jeg siden Regnskab derfor". Admiral Suhm fik ogsaa strax sin Afsked med 1200 Rdl. Pension. Samme Aar igjendrev den gjorte Angivelse imod Greven sig selv, da en anseelig og veludrustet Flaade laae paa Rheden. Greven blev samme Aar General-Admiral-Lieutenant.

Efter den Tid kunde Ingen rokke ham af sin Konges Gunst, hvorudi han forblev indtil Kongens Død, som indtraf 1746. Det vilde være Uret at ende denne betydelige Epoke i Grevens Liv, uden at tillægge den Monark, som han var saa hengiven, og i hvis Gunst han blot ved sande Fortjenester, og ikke ved Smiger, havde vidst

at befæste sig, sin velfortjente Roes. Vi finde i de Svar, som Kongen gav ved adskillige Leiligheder, ei alene rigtig Dømmekraft og megen bon Sens, men endog en Vittighed, som man maaske ikke tiltroede ham. Vi see i de Undersøgelser, som han ved offentlige Commissio-
ner lod anstille over en Mands Forhold, til hvilken han ellers havde saamegen Fortrolighed, den kloge Tyrstes Forsig-
tighed og Upartiskhed; men ogsaa paa den anden Side naar man vilde bruge Commissioner blot som Redskaber til at opvække Mistanke, som et Behikel til at opvække Misundelse, Kjækhed nok til at afflaae dem, Mod og Styrke nok til at haandhæve en redelig og duelig Mand, endog imod de Personer, for hvilke Svaghed er saa tilgivelig. Og Hvo, som vil overbevise sig om Kong Christian den 6tes Arbeidsomhed og Glid i Regjerings-
sager, behøver blot at kaste Diet til de af sal. Grev Danneskjolds efterladte Papirer, hvoriblandt findes hen-
imod 300 af Kongen selv egenhændigen skrevne Breve, og endeel Forestillinger med hostegnede Anmærkninger og Resolutioner af Kongens egen Haand. En Regent, som maa dele sin Opmærksomhed, sin Omhu mellem saa mange vigtige Departementer, og som dog skjænker saa megen virksom Glid til et eneste, fortjener unægtelig den Roes, at han er arbeidsom; og endnu større Roes bliver dette hos Kong Christian den 6te, hvis svage Helbred syntes at kræve mindre Anstrængelse.

Strax efter Kong Christian den 6tes Død lod det vel, som om den unge Konge bar megen Naade og

Godhed for Greven, men det varede ikke længe, førend
 det lykkedes hans Uvenner at fordrive ham, og det paa
 følgende Maade. Admiral Rosenpalm foregav, at
 han kunde udrette det samme ved Sø-Etaten med 100,000
 Rdl. mindre. Da Kongen sagde Greven dette, svarede
 han, at som intet var ham kjerere, end at tjene sin
 Konge og sit Fædreland paa den nyttigste Maade,
 udbad han sig Planen, og dersom han da fandt, at den
 kunde sættes i Værk, vilde han gjerne følge en An-
 dens bedre Indsigter. Man foreviste ham derpaa en
 Plan, som formodentlig var saaledes indrettet, at han
 ikke kunde bifalde den, da den ikke engang siden blev
 fulgt af dem, som havde udkastet den, og Følgen deraf
 blev denne, at Greven maatte forlade sin Post. Et
 iblandt de to Forslage, som denne Plan indeholdt, var
 dette: at enhver Officier og Betjent skulde affortes no-
 get i sin Gage, hvilket Greven fandt at være ubilligt,
 og derfor ikke kunde samtykke. Hvor slet ellers denne
 Plan blev udført, sees deraf, at da Greven i Aaret
 1749 spurgte Kongen, om Admiral Rosenpalm havde
 sparet den belovede Sum, svarede Kongen: "Nei, jeg
 har tvertimod givet mere til"; og da Admiral Rosen-
 palm erindrede Kongen om sit Løfte for dette Projekts
 Udførelse, at gjøre ham til General-Admiral-Lieutenant,
 svarede han: "De lovede, Hr. Admiral, at spare mig
 Penge, og holdt det ikke. Vi vil derfor glemme vort
 Løfte paa begge Sider". Grev Danneskjold fik da saa-
 ledes sin Afsked, og Kongen satte med egen Haand denne

Marsag ind i Afsskeds-Concepten: "At fordi han es-
 "ter den Plan, som i Sæ:Statens Sager
 "skulde følges, ikke efter sine Indsigter
 "troede at kunne tjene med Nytte, saa fik
 "han hermed i Naade sin Afssked". Copien af
 denne Afssked findes under Lit. D. Imidlertid viste
 Kongen sig stedse meget naadig imod ham og sendte
 ham ved Kroningen 1747, omendskjøndt han ikke var
 tilstede, det blaae Baand, med Tillæg: At den Ele-
 phant, som sendtes, var den, som Kong Christian den
 6te selv har baaren; og at Kongen derfor troede, at
 den ville være ham dobbelt kjær. Han bevidnede ogsaa
 siden ved alle Leiligheder, de fordeelagtige Tanker, som
 han havde om ham; og da Kongen i Aaret 1756 reiste
 igjennem Altona, hvor han opholdt sig en 8 Dages
 Tid, og talede med Greven om Sæ:Staten, sagde han:
 "Nu, jeg faaer Dem dog vel engang igjen
 i min Tjeneste. Jeg seer den Nytte, som
 De kan gjøre mig."

Greven opholdt sig efter sin Afssked i Altona, hvor
 han var flyttet hen med sin Familie, som den Gang
 bestod, foruden ham og hans Kone af en Søn og to
 Døttre, der endnu vare smaae; en giøv Datter tillige
 med hendes Mand, Schoutbynacht Grev Danneskjold,
 som havde 3 Børn, en Søn og 2 Døttre, og som,
 efterat han tilligemed sin Svigerfader maatte forlade
 Sæ:Staten, og havde været 2 Aar Amtmand over
 Norborg Amt uden Gage, fik sin Afssked. Denne tal:

rige Familie maatte han næsten alene underholde, og
 det af 1500 Rdl. aarlig. Thi til den Samme havde
 han indskrænket sig, og lod det øvrige af de 7000 Da-
 ler, som han beholdt, da han gik ud af Tjenesten, gaae
 til sin Gjelds Afbetaling, der beløb sig den Gang til
 80,000 Rdl. Man vil maaskee undre sig over, at
 Guevens Gjeld var saa stor, da han foruden sine egne
 arvede Midler havde havt saa betydelige Indkomster.
 Men omendskjøndt han virkelig var en bedre Huusholder
 over Kongens Kasse end over sin egen, vil man dog
 ikke finde denne Gjeld saa meget overdreven, naar man
 betænker: at han lige indtil den Commissions Slutning
 i Maret 1742, da han fik de 7000 Daler aarlig, havde
 tjent for en liden Gage; thi han havde som Deputeret
 fra 1731 indtil 1735, 1000 Rdl. aarlig; fra 1735 til
 1740 som Ober-Secretair 2000 Rdl., og 1740 fik han
 et Tillæg af 1000 Daler; at han havde et Embede
 der foraarsagede ham mange Udgifter, nu ved at be-
 værte det Kongelige Herskab paa Flaaden, nu ved at
 føre en Huusholdning, passende med hans Hensigt, som
 var, at lade sit Huus og sit Bord darlig staae aabent
 for Søe-Statens Officierer og andre, at danne, især de første
 endnu mere til det selskabelige Liv; at han hvert Aar maatte
 gjøre en Reise til Glückstadt, for at eftersee det foretagne
 Arbejde paa sin egen Bekostning; at Prindsesse Sophie
 Hedevigs Begravelse, Dronning Lovises Indtog, hans
 egen Equiperings 1743, da Flaaden var ude, Bygnin-
 gerne og de øvrige Indretninger paa Søllerød, o. s. v.

nødvendig maatte forårsage ham store Bekostninger. Ved sin sparsommelige Levemaade, efterat han var kommen ud af Tjenesten, bragte han sin Gjeld temmelig ned, som dog siden igjen mærkelig blev forøget, da han blev kaldt tilbage.

I Aaret 1748 reiste han med sin Svigersøn, som var meget sygelig, og sin egen Søn, som den Gang var 8 Aar gammel, til det varme Bad i Wisbaden. Her blev han uformodentlig befriet fra den Lamhed, som han i 10 Aar havde havt, og som var en Følge af den Sygdom, han ved Dokkens Bygning havde paadraget sig. Da han paa Tilbagereisen drog igjennem Berlin, og efterat have opholdt sig der en Dag for at lade sit Reiseselskab besee Byen, stod færdig at forlade den, kom en af Kongens Adjudanter til ham, og sagde, at Kongen, som havde hørt, at han var i Berlin, ønskede at tale med ham, og bad ham derfor komme Dagen derpaa til Hove. Han maatte da udsætte sin Reise, lod sig endnu samme Dag melde hos Kongen, og blev meget naadig modtagen. I denne Audience gjorde Kongen af Preussen ham det Forslag, at træde i sin Tjeneste for at skaffe ham en Flaade, hvortil han ingen Bekostning vilde spare, og som skulde anlægges i Embden. Han gjorde ham store Tilbud, ei alene dobbelt saa stor Gage, som han havde havt i Danmark, med frit Huus og en prægtig Baaning; men endog Forsørgelse i Jordegods eller Penge for hans Enke og Børn efter ham, enten han forblev i Tjenesten eller forlod den. Hvor smigrende

for Egenfjærligheden, hvor blændende i Henseende til Fordelen, og hvor fristende dette Tilbud end var for en Mand, hvis Fædreland ikke vilde benytte sig af hans Duelighed, elskede han dog Dette alt for høit til at kunne forlade det; især da han troede, at en Udvidelse af Kongen af Preussens Magt kunde være farlig for Danmark og andre Lande, og altsaa ikke vilde laane sig som et Redskab dertil. Han undskyldte sig med sin svage Helbred, og reiste efterat han havde spist med Kongen, Dagen derpaa hjem.

Neppe havde han været et Par Maaneder hjemme, førend han fik et Brev, hvorudi man tilkjendegav ham, at Kongen forundrede sig meget over, at han uden Tilladelse var reist til Berlin. Greven svarede: At han, da hans Majestæt havde givet ham sin Afsked, troede sig aldeles fri og sin egen, saa at han kunde reise hvor han vilde; at han heller ikke indsaae det Utilladelige derudi, isald han, da hans egen Konge ikke vilde bruge ham, antog en fremmed Konges Tilbud; og at han i det Dvrige blot tilskrev sine Uvenner den Mistanke, som de ved denne Reise havde søgt at opvække imod ham hos en Konge, paa hvis naadige Sindelag mod sig han havde havt saa store Prøver. Da man nu maaskee frygtede for, at han, fortrydelig over denne Erindring, endnu skulde tage imod Tilbudet, fik han et meget høfligt Svar, hvorudi blev ham tilkjendegivet, at Kongen nok havde troet, at Greven elskede sit Fædreland alt for meget til at forlade det; men at man

var bleven nødsaget til at tilskrive ham, fordi Gesandterne fra det engelske, hollandske og svenske Hof havde tilkjendegivet efter Befaling deres Hoffers Forundring over, at man lod en Mand af Grev Danneskjolds Erfaring og Duelighed i Sævæsenet komme til en Konge, der ved sin Magt til Søes kunde blive farlig for andre, og at det, ved hans Indflydelse i en Etat, hvor han endnu var saa elsket, vilde være ham en let Sag at bringe andre baade af høiere og ringere Klasler til at følge sig. Endelig endtes Brevet med en Hilsen fra Kongen, at da han ønskede at tale med Greven, bad han ham saasnart Vinteren var forbi, at han vilde komme til Kjøbenhavn. Greven reiste ogsaa 1749 om Foraaret derhen, og blev meget naadig modtagen af Kongen, som gjorde ham det Forslag, at hans Svigersøn, som en ung Mand, skulde træde ind i Admiralitets Collegium, og faae en Devision. Dette Forslag bragte Greven sin Svigersøn, som ikke havde megen Lyst dertil; men dog modtog det paa Vilkaar, at hans Svigerfader skulde følge med, og opholde sig paa Søllerød, 2 Mile fra Kjøbenhavn, som han endnn eiede, og ikke havde fundet Kjøber til. Da de paa Veien besøgte Grevens Moder paa Gisselsfeldt, fik Svigersønnen Dagen derpaa en Forraadnelsesfeber, hvoraf han døde i sit 29de Aar, netop i samme Alder, som hans Fader og Farfader havde opnaaet, efterladende sig en Enke og 2 smaa Børn. Greven drog derpaa til Søllerød, hvor han levede i sin Rolighed, indtil Geheimeraad Grev Dehn, som den Gang

stod i Conseilet, købte Stedet. Han reiste derpaa, da han havde sendt sin Søn, som var 17 Aar gammel, til den franske Armee, for at gjøre sig dygtig til Tjenesten, i Aaret 1756 til Marsellusburg; men da ingen beboelig Bygning der forefandtes, købte han sig en Gaard i Aarhus. Her levede han fornøiet tillige med sin Kone og Datter, fordrev Tiden med mathematiske og physiske Studeringer, samt Musik, og stræbte saavel at bringe sit Gods i bedre Stand, som at afbetale sin Gjeld. I Aaret 1758 døde, til hans og Familiens store Sorg, hans eneste Søn, der stod som Capitain i Grev Løwendals Regiment ved den franske Armee, og tillige var Capitain i det schlesvigske Infanterie-Regiment, af en i Armeen græsserende smitsom Sygdom. Han var et haabefuldt ungt Menneske, meget elsket og yndet af sine Foresatte og alle, som kjendte ham; hvorfor ogsaa Marskalk Broglie, som da commanderede den franske Armee, havde valgt ham til sin Adjutant.

I Aaret 1760 fik Greven Brev fra Oberhofmarskalk Grev Moltke, som i Kongens Navn tilbød ham at gaae til Sorø som Oberhovmester. Omendkjøndt dette var et ganske andet Sag end det, hvorudi han tilforn havde været, fulgte han dog sin Grundsætning, som var, at gaae hvorhen han blev kaldet til Landets Tjeneste. Ved sin Tiltrædelse paa Sorø fandt han 6 eller 7 Akademister og den største Uorden iblandt de unge Mennesker, saavel i Lærdom som i Sæder. Professorerne selv flagede over, at de ofte i deres Læse-

timer havde ingen Tilhørere. Akademisterne reiste bort, bleve Uger, ja Maaneder borte, uden at melde det til Oberhovmesteren eller Professorene. De spillede og spiste paa deres Kamre, hvilket efter Fundatsen var forbudet, og det sidste ikkun tilladt i Sygdoms Tilfælde, for ikke at forarsage Forældrene dobbelte Udgifter, eller give Anledning til, at de unge Mennesker satte sig i Gjæld. Underrettet i Forveien om disse Uordner, var Greven ogsaa destomere opmærksom paa at forebygge og rette dem, og sparede ingen Flid for at fremme Hensigten af Akademiets Indretning, og danne disse unge Mennesker til sædelige, gode og duelige Borgere i Staten. For Grevens Tid havde Professorene læst hver sin Time uden at kunne vide, enten deres Tilhørere havde, fattet, og beholdt noget af deres Foredrag eller ei; han gjorde derfor den Indretning, at Onsdag og Lørdag skulde være Repititionsdag, da Akademisterne bleve tilspurgte om det, hvorover de forrige Dage var bleven læst. Disse Dage var Greven selv stedse nærværende, roste de Flittige, og erindrede høflig, men tillige alvorlig, de Forsømmelige. Dette havde den gode Virkning, at Akademisterne under Forelæsningen optegnede det Mærkeligste, og vedligeholdte Agtsomheden. Han besøgte ogsaa, omendskjøndt ikke saa ofte, de øvrige Forelæsninger, samt Dvellerne i Dandsen, Fægtning og Riden. Naar Akademisterne spiste, kom han, for at see Anretningen, og anordnede, at en Professor, for desto større Ordens Skyld, daglig skulde spise ved Akademisternes Bord.

Han gav aldrig offentlige Trettesættelser, førend han i Forveien havde adskillige Gange forgjeves advaret i Censurum, og forsømte ikke selv at give Akademisterne et folgeværdigt Exempel, som i Alt, saa ogsaa derudi, at han gik hver Søndag i Kirke, og altid i Akademiststolen. For de flittige Akademister var han ved Hoffet en ivrig Talsmand, og erlangede endog kongelige Be-
naadninger for dem. Paa det at han baade kunde vinde Akademisternes Kjerlighed, forskaffe dem som unge Mennesker den Forandring og Fornøielse, som de uden Forsømmelse i deres Studering burde have, og danne dem for den selskabelige Omgang, havde han hver Middag 2 Professore og 4 Akademister, og hver Aften 1 Professor og 2 Akademister, til Bords, hvilket gik Touren omkring. Efter Bordet om Aftenen spillede smaae Commercespil, men ikke længe. Ved Maaltidet, og ellers, foranledigede Greven lærerige Samtaler. Selv spillede han ikke. Hver Lørdag Eftermiddag var Concert hos ham, hvor Enhver kunde komme, enten for at spille med, ifald han forstod at tractere noget Instrument, eller for at høre til. Ogsaa Søndag Eftermiddag stod Grevens Huus aabent for dem, som ville komme, enten for at spille Kort, eller for at tage Deel i Samtalerne. Overalt herskede i disse Selskaber baade den anstændige Frihed, som kunde gjøre dem behagelige for unge Mennesker, og tillige den gode Tone, hvorved de bleve nyttige for dem, som ei alene skulde ansøres til Studeringer, men dannes for den store

Verden. Foruden de tvende store Høitideligheds Dage, nemlig: Kongens Fødselsdag, og Akademiets Stiftelsesdag, som bleve celebrerede, gav han ogsaa tvende Gange Bal om Vinteren for Akademiet, Byen og Egnens Beboere, hvilket blot anføres, for at vise, at Grev Danneberg ingenlunde var den overdreven alvorlig suurseende Mand, der ingen anstændige Forlystelser kunde taale. Akademiets Bygninger, som vare meget forfaldne, søgte han at faae saameget som muligt istandsat, og sørgede for at det gode Bibliothek, som i nederste Etage stod Fare for at bedærves af Fugtighed, blev fløttet i en anden Etage, hvor det fik en vel indrettet Plads. En Forvalter som var ved Godset, og som baade var ukyndig med Landvæsenet og alt for magelig, hvorunder Godsets Forvaltning leed meget, ombyttede han med en anden, der var opfødt ved Landvæsenet. Hvor fornøden denne Forandring var for Godset, og at Greven ikke gjorde denne Mand brødløs, sees af følgende Tildragelse. Da en Bønde en Dag kom fra Peersboeg, den nærmeste Landsby ved Sorø, og forlangte Hjelp, fordi han ved Sygdom havde mistet sit Kvæg og sine Heste; og Greven lod Forvalteren kalde, for at erfare Sandheden, svarede han: at han ikke var alvidende, og at det var Udriderens Sag at gjøre Forklaring over Bøndernes Tilstand. Da Greven derpaa forestillede ham, at dette var hans Pligt som Forvalter, sagde han, at naar saa var, skjøttede han ikke om at blive længere, men vilde vende tilbage til sit andet Embede, da han tillige var Møn-

sterfkriver i Lolland. Greven anlagde ogsaa medens han var paa Sorø, en botanisk Have, og en stor Allee, og da Skovene vare meget forhugne, og man uden Frygt stjal deraf, søgte han saameget som muligt at forebygge saadant.

Han omgikkes Professorerne med megen Agtelse og Benskab. Men da han især yndede et Par af dem, og Disse deels bleve jaloux paa hinanden, deels opvækkede Jalousie hos nogle af de andre, hvilket endogsaa udbredte sig til Akademisterne, forvolgte dette Greven adskillige Fortrædeligheder, som gjorde ham kjed af sin Post. Da nu dertil kom, at han, som intet ivrigere ønskede, end at være virksom til Akademiets Opkomst, indsaae, og ofte forestillede Regjeringen, at Akademiets Vedligeholdelse vilde blive vanskelig, dersom Kongen ikke gav et klækkeligt Tilskud, eller lod det hvile en 10 Aar for imidlertid at samle en Kapital, hvorefter man kunde begynde paa ny; blev Hoffet kjed af Grevens gjentagne Forestillinger, og gav ham, da han forlangte det sin Afsked fra en Post, hvor han ligesom i alle de øvrige han havde beklædet, viste sig nidkjer og virksom, og bragte i den korte Tid, han var derudi, Akademisternes Antal fra 7 til henimod 30. Medens han var paa Sorø, mistede han sin Kone, med hvilken han havde levet i det kjerligste Ægteskab, og havt 9 Børn, 3 Sønner og 6 Døttre.

Greven vendte nu tilbage til Aarhus, og da hans Helbred formedels det smertelige Tab, som han havde havt,

havde lidt meget, raadede Lægerne ham at reise til Pyr-
mont, for at bruge Brønden paa Stedet, hvilket be-
kom ham saa vel, at han reiste fuldkommen helbredet
tilbage.

Da han i Aaret 1766 var reist til Kjøbenhavn
i sine egne Forretninger, indtraf, medens han opholdt
sig der, Kong Frederik den Femtes Død. Greven maatte,
da Aarstiden ikke tillod ham at reise hjem, bivaane Be-
gravelsen, og bar, som ældste blaae Ridder, Elephant-
Ordenen. Strax efter Kong Christian den Syvendes
Tiltrædelse til Regjeringen, fik han Befaling at tilkjen-
degive sine Tanker om Landets daværende Tilstand i
Almindelighed, hvilket han ogsaa i et P. M. af 23de
Januari samme Aar indgav, og endnu et andet, blot
Søetaten angaaende, af 22de Februari. Dette, som
indeholdt adskillige af Greven gjorte Anmærkninger i
Henseende til Marinen, forarsagede en temmelig heftig
Strid mellem ham og daværende Obersecretair ved Sø-
Etaten, Hans Excellence Hr. Geheimeraad Rosenfrank,
samt det kongelige kombinerede Admiralitets- og Commis-
sariats-Collegium. Adskillige hertil hørende Erklæringer, og
andre Bilage, findes anførte i et Skrift, som udkom i Aaret
1790, under Titel: Efterretninger om den dan-
ske Søetat fra forrige Tider, hvortil dog endnu
kunde føies, som denne Sag vedkommende, et Aft: Stykke,
som findes i Bilagene under Lit. E, og i bemeldte Ef-
terretninger er udeladt. Jeg forstaaer ikke at bedømme
denne Strid, som henhører under de i Søvæsenet

Kyndiges Dom. Iffun et Ønske kan jeg ikke holde tilbage, nemlig: at denne Samling af Aftter, bemeldte Sag vedkommende, som først udkom 1790, altsaa 20 Aar efter Grevens Død, havde været udgiven medens han endnu levede, og kunde forsvare sig.

Da Greven saaledes efter Sædvane frimodig havde fremsat sine Tanker, reiste han i Mai Maaned tilbage, og tænkte paa intet mindre, end at gaae ind i Tjenesten. Men i Juli Maaned samme Aar kom en Express med et egenhændigt og i de naadigste Udtrykke forfattet Brev fra Kongen, hvoraf følger en Copie under Lit. F, og hvorudi han befalede ham ufortøvet at komme til Kjøbenhavn, da han havde vigtige Ting at tale med ham om. Han reiste strax, og blev i August Maaned ikke alene indsat ved Sø: Staten som Ober: Secretair og Srintendant de Marine, men ogsaa som Statsminister med en Gage af 8000 Rdlr. I Følge sit Embede fik han Ordre at føre Prindsesse Sophie Magdalene over Sundet til Sverrig, samt at hente Dronning Caroline Mathilde i Colding, og føre hende over Belterne. Omendkjøndt han denne sidste Gang var meget kort i Staten, foretog han dog adskillige nyttige Ting, hvoraf nogle bleve iværksatte, andre ikke. Iblandt de første var hans Forslag om Pension for Sø: Officierernes Enker af Assistentshusets Overskud, hvorved mange fattige Enker, som endog fra Kong Frederik den Sjundes Tid kummerlig havde ernæret sig, bleve hjulpe. Om Taffelagehusenes Bygning; om Standsning i Krudt:

Magazinernes Opbyggelse paa Amager, i Betragtning af den dermed forbundne Fare og Omkostninger; om Tillæg for Søe-Artilleristerne. Om Nivaae Havns Nedlæggelse, og Udførelsen af det allerede i Kong Christian den 6tes Tid af ham gjorte Forslag i Henseende til Lunetternes Anlæggelse, som efter Grevens Afgang fra Søe-Etaten blev standset, men siden igjen med nogen Forandring er bleven fortsat; om at sætte Flaaden paa 33 Skibe af Linien. Om Grund-Regelen for Skibenes Bygning, Alder og Reparation, fra Afløbningen indtil Ophugningen. Om Musculanters Ansættelse i Admiralitets- og Commissariats-Collegio, som skulde dannes til dets Forretninger. Hans Plan til et Marine-Regiments Oprettelse kom ikke til Forslag, og hans indgivne Forslag om at indrette Gjethuset til et Søe-Cadet-Academie, blev vel approberet, men ikke udført. Da min Hensigt ei er at skrive Søe-Etatens Historie, men blot at anføre det, som Grev Danneskjold udrettede, medens han sidste Gang havde dens Bestyrelse, troer jeg, at det her kortelig anførte er nok til at godtgjøre, at Alderen, som desuden ikke var saa høi, ingenlunde havde svækket hans Virksomhed og Gavnelyst, og at altsaa hans Uvenners Beskyldninger imod ham vare ugrundede, som deraf tage Anledning til at overtale Kongen til at give ham en ligesaa uformodentlig som unaadig Afsked, da han den 26de October 1767, altsaa noget over et Aar efterat han var indkaldet, fik i et fransk Brev, underskrevet med Kongens Navn, Ordre inden tre Dage at forlade Byen, og for-

føie sig til Marseliusborg, med en Pension af 7000
 Rdl. aarlig, som han tilforn havde havt. Saa frænz
 kende og uventende, som denne Afsked var for Greven
 og Mange baade i og udenfor Staten, som elskede og
 yndede ham, vilde han dog ikke efter Adskilliges Raad
 gjøre Forsøg paa at afvende dette Uveir, og forlange
 at vide den Forbrydelse, som kunde paadrage ham i
 saadan Grad sin Konges Unaade. Han var altid en
 lydig Undersaat, og saaledes viiste han sig ogsaa ved
 denne Leilighed, da han strax gjorde Anstalt til at pakke
 ind, og reiste den 3die Dags Morgen til Aarhus.
 Han bar denne bittre Skjæbne med sin sædvanlige Stand-
 haftighed. Da han læste Kongens Brev, saaes ingen
 Forandring hos ham, og da hans Datter ved at erfare
 dets Indhold blev sat i Bevægelse, sagde han: "Tak
 "heller Gud, som giver mig Haab om at kunne tilbringe
 "mine sidste Dage i Ro. Du veed, at jeg stedse har
 "ønsket mig en Mellemtid imellem dette Livs urolige Sy-
 "ler, og det bedre Liv. Nu faaer jeg dette Ønske op-
 "fyldt, uden at have den Bebreidelse at gjøre mig selv,
 "at jeg har nægtet mit Fædreland min Tjeneste, saa:
 "længe jeg kunde tjene det." Greven nød den sjældne Trøst
 ved slige Tilfælde, at Alle fappedes om at bevise ham
 deres Deeltagelse, og i de tvende Dage han forblev i
 Byen, var hans Huus stedse fuldt. I hans Sted blev
 Grev Laurvig ansat som Ober-Secretair ved Søetaten,
 og var ikke frie for den Mistanke, at han havde en
 betydelig Andeel i sin Belgjorers Afsked, som Aaret til:

forn efter hans Anmodning havde forskaffet ham den kongelige Tilladelse, hvilken tilforn var bleven ham nægtet, at komme tilbage fra Norge, hvor han havde Befaling at opholde sig paa sit Grevskab.

Formedelst denne sidste Forandring blev Grev Danneskjolds Omstændigheder meget forværrede, og hans Gjæld, som var nedbragt til 8 à 10,000 Rdl., anselig forøget, hvortil Marsagen let indsees, naar man betænker, at han i Kjøbenhavn maatte anskaffe sig et nyt og anstændigt Ameublement; at Kroningen, Dronning Caroline Mathildes Indtog, Prindsessens Overførelse til Sverrig og Dronningens til Kjøbenhavn, Reisen med Kongen til Holsteen, som i denne korte Tid indfaldt, kostede ham meget; og at endelig den Ulykke stødte til, at det Skib, som skulde bringe hans Tøi over i November Maaned til Aarhus, blev læf, var nær ved at synke, og at næsten alt hans Gods blev fordærvet. Neppe et Aar derefter blev han heftig syg, og omendkjøndt han kom sig af denne Sygdom, var dog hans Helbred saa svækket, at man let kunde see, der ikke vilde vare længe. Dette mærkede han ogsaa selv, men med den Sindsrolighed, som den retskafne Mand og dydige Christen alene kan besidde, og hvormed han seer et bedre Liv imøde. Hans eneste Bekymring var for den Datter, som han efterlod sig, hvilken han elskede meget høit, og som mistede i ham sin eneste Støtte. I Januari Maaned 1770 blev han atter heftig angreben af sit sædvanlige Onde, en stærk Svindel med Feber derhos,

som, uagtet tre brave Læger bleve kaldte til Hjælp, ikke kunde sættes, og først i April blev til et Slag, som hver Dag angreb ham indtil 18 Juli, da han døde deraf om Morgenens Kl. 4, nær 67 Aar gammel. En Time efter hans Død, kom den i Aarhus da værende Søe-Capitain, tilligemed Borgemeesteren, og foreviiste et tilluft Brev fra Admiralitetet, med den paaskrevne Ordre, at saasnart Grev Danneskjold var død, skulde de i hans Datters Nærværelse aabne dette; hvilket skete, og fandtes da deri en kongelig Ordre, at de skulde gennemgaae Grevens Papirer, og udsøge, hvad der var vedkommende de offentlige Betjeninge, som han havde været i. Dette skeede strax, da de oversendte, hvad der fandtes.

Greven havde i alt havt 9 Børn, 3 Sønner og 6 Døttre, som alle døde smaae, undtagen den ældste Datter, der var gift med sin Fætter, Schoutbynacht og Kammerherre Grev Ulrich Adolph Danneskjold; en Søn, som døde i den franske Armee; og en Datter som endnu lever. Hun modtog efter sin salig Fader en Gjæld af 16 til 17000 Daler, som hun paa en roesværdig Maade, og ved at leve indskrænket, har afbetalt indtil paa 2000 Rdl. nær, der endnu staae tilbage, men som hun haaber tilligemed det øvrige at kunne afbetale.

Saaledes endte da Grev Frederik Danneskjold Samsøe sin ærefulde, og ved mange Lyffens Afverlinger udmærkede Bane. Saa iblandt Fædrenelandets fortjente og berømte Mænd have i Kundskaber, Virk-

somhed, en ædel Tænkemaade, og redelig Caracteer overgaaet ham. Han havde, ligesom ethvert Menneske, sine Feil og Skrøbeligheder. Den Hidsighed, som saa naturlig følger den meget Virksomme; den Paastaaelighed paa sine Meninger og eengang fattede Beslutning, som ikke sjelden findes hos den redelige, faste, og efter sin Overbeviisning handlende Mand, og en alt for stor Godtroenhed i Henseende til dem, som ofte misbrugte den til hans egen Skade, vare de vigtigste. Hvad hans Paastaaelighed i at forsægte sin Mening, og vedblive sin eengang tagne Beslutning angaaer, har jeg dog hørt dem, som arbeidede under ham, forsikre, at naar man ikkun gav ham Tid, og ikke strax med Hestighed modsigde ham, men vidste at fremsætte tilstræffelige Grunde mod hans Mening, var han villig til at frasalde den. Overalt kan man med Sandhed sige, at dersom hans usædvanlige Virksomhed var undertiden Skyld udi, at adskillige Ting bleve begyndte men ikke fuldendte, fordi den Hastighed, hvormed de bleve gjorte, ikke altid tillod at forudsee mødende Vanskeligheder og andre Omstændigheder, som forhindrede deres Fremgang, frembragte den dog mange herlige Ting og nyttige Indretninger for Landet, som uden den besynderlige Drivt, Embedsiver og Standhastighed, der fandtes hos ham, neppe vare blevne iværksatte og fuldendte, hvorpaa især Dokken og flere andre Indretninger kunne tjene til Beviis.

Man har beskyldt ham for Intolerance i Religionen, hvoraf han ikke, ligesom saa mange andre i sin

Tid blot havde Skinner, men som han altid har en sand Verbødighed og Hviagtelse for. Da Middelveien imellem Letfjendighed og Ligegyldighed for Religionen paa den ene, og en overdreven Iver og Midfjerhed for samme paa den anden Side, ikke altid er saa let, blev heller ikke denne Middelvei, hvor det gjaldt om Religionens Sag, stedse nøie nok af Greven iagttaget. Dog synes mig, at dette med Grund kan tjene til hans Undskyldning, at de tolerante Grundsætninger i Religionen, endnu i den Tid, da han levede, langt fra ikke vare saa almindelige som de nu ere. En Tildragelse, som især har givet Anledning til at beskylde Greven derfor, var den med Professor B a s e l d o w, medens Greven var Oberhovmester paa Sorø. Vel kan man ikke nægte, at han jo gik alt for vidt i denne Sag, da han ikke lod sig nøie med at udvirke Forbud, at B. ikke maatte læse over Theologien, og at faae ham bort fra Akademiet; men da han havde erholdt et Professorat i A l t o n a, gjorde i Aaret 1767, medens han var i Statsraadet, ogsaa Forslag om at fordrive ham derfra, hvilket Forslag findes i Lurdorphyana 1 D. Pag. 22 til 48. Imidlertid troer jeg dog, at adskilligt herved kan anføres, som tjener til at sætte Grevens Forhold i et mindre ufordeelagtigt Lys, end man heraf har taget Anledning til at sætte samme. B. var, omendkjøndt han havde lagt sig efter de philosophiske Videnskaber, og hans Skrifter vidne om en Mand, som kan tænke, ikke altid Philosoph i sit Forhold, men viiste sig, hvilket var bekjendt

blandt hans Medcolleger og andre i Torøe, entusiastisk indtil en Grad, som nærmede sig Affindighed. Uden her at undersøge, hvilket ikke er Stedet, om de Beskyldninger, Greven i bemeldte Forslag gjør imod ham, i Henseende til Materialismus, Socianismus, og andre Bildfarelser, som efter hans Tanker fandtes indstrøede i hans Skrifter, saavelsom i hans mundtlige Forelæsninger for Akademisterne, ere grundede eller ei, maa det være nok at erindre, at troværdige Mænd af hans Colleger have forsikket, at han yttrede offentlig alt for frie og farlige Meninger om Selvmord, om Unødvendigheden af en guddommelig Aabenbaring o. s. v. Da han kom fra Tydskland, hvor man den Tid allerede ved Hjælp af Critikens Fakkell havde begyndt at undersøge og berigtige Grund-Texten i det gamle og nye Testamente, og han selv, blottet for de til den bibelske Critik henhørende Kundskaber, havde hørt tale om forskjellige Læsearter i det nye Testamente, brugte han det uoverlagte Udtryk: *Da hat der Apostel sich verschrieben.* Dette burde og kunde Grev Danneskjold, ikke med Lige-gyldighed ansee, hvis Pligt det var at vaage over, at saamange unge Mennesker, som vare hans Opsyn betroede, ikke skulde indsue saa danneMeninger. Da han derfor meget ofte i private Samtaler havde søgt at bringe B. paa andre Tanker, men Denne vedblev sine Meninger; da Greven ogsaa havde tilraadet og formanet ham til, i det mindste at beholde disse Meninger hos sig selv, og ikke udbrede dem i sine Forelæsninger, og til de Unges Forargelse, men forgjeves; kunde vel neppe

nogen fortænke ham i, at han søgte at skille Akademiet ved en Mand, som han efter sin Overbeviisning troede at være farlig og skadelig. Kun at Greven, da hans Kald ikke mere opfordrede ham dertil, havde lade B. og hans Meninger uanfægtede. At blot en nogen overdreven Iver for Religionen forledede ham til dette Skridt, og ikke nogen personlig Animositet imod B. selv, vidner Indholdet af det ommeldte Forslag, hvorudi han anmoder Kongen om at give B. endog en bedre Betjening og større Indkomster, naar han kun ikke mere bestee nogen offentlig Lærestol. En Anekdote kan jeg ikke her forbigaae, som tydelig vidner om, hvorlidet Professor B. var skicket til at føre Beviser for Religionen af Bibelen, og især til at give sig af med den bibelske Kritik. Da han en Dag ved Grevens Bord, hvor Professor Sneer dorff samme Gang spiste, paastod, at de smaa Børns Daab var urimelig og ugrundet, og Greven modsagde ham, anførte han til sit Forsvar Matth. 28 Cap. 19 B. hvor det hedder: Lærer alle Folk og døber dem. Greven, som forstod meget vel græsk, og havde læst sit nye Testamente i dette Sprog, paastod strax, at det græske Ord burde ikke oversættes, lærer men gjører dem til mine Disciple. B. nægtede dette, hvorpaa Greven stod stiltiende op fra Bordet, og hentede et græskt nye Testamente for at overbevise ham. Da Professor Sneer derff saae Greven komme tilbage med det nye Testamente, sagde han: Deres Excellence har umaget sig forgjæves, Professor B. kan ikke læse græsk.

Iblandt de Feil, som man har bebreidet ham, er ogsaa denne, at han ikke let kunde glemme Fornærmelser, og søgte at hævnne sig paa dem, som havde gjort ham imod. Det, som uidentvivl har givet Anledning til at bebreide ham denne Feil, var en vis Embeds-Strængighed, hvilken han undertiden ansaae fornøden at udøve imod de Embedsmænd, der arbeidede under ham, og forsømte deres Pligter. Hvorlidet denne for tjener dette Navn, som endog, naar den gaaer alt for vidt, flyder af en renere Kilde, nemlig Iver for Tjenesten og Landets Vel, indseer Enhver; og følgende Tildragelse kan tjene til et Beviis derpaa.

Da der i Maret 1738 blev af en Anonym indgivet en Klage over Grev Danneskjold, hvorover Admiralitetes og Commissariatets Betænkning blev indhentet, var samme eenstemmig til Grevens Fordeel, undtagen Conferentsraad Benzons og Justitsraad Fiskers Erklæringer, hvilke vare ham i nogle Poster imod, og det just i de Poster, hvorudi de selv tilforn i Commissariatet havde samtykt. Greven forsvarede sig i et Pro memoria af 10 Juni s. A., og Conseillet, som efter Kongelig Befaling maatte tage alle Ting i Diesyn, erklærede at have foresundet alle Ting i den bedste Stand og Orden. Da derpaa en Kongelig Resolution faldt, som bevidnede hans Majestæts fuldkomne Tilfredshed med Grevens Tjeneste, og befalede, at de 2de Deputerede skulde have en skarp Grettesættelse for deres Opførsel; var Greven ikke fornøiet dermed, men erklærede, at han

ikke kunde arbejde med 2de Mænd, som paa den Maade havde handlet, ikke imod ham personlig, men i Søestatens Sager, og i Kongens Tjeneste havde aflagt Prøver paa saa vaklende, og sig selv modsigende Grundsætninger. Til et Beviis paa, at intet personligt Had eller Fortrydelse bragte ham til at gjøre dette Skridt, beraabte han sig i sin Forestilling til Kongen paa den Læmsældighed, hvormed han havde tænkt og handlet imod andre, f. Ex. Admiral Hagedorn og Rosenpalm, som personlig havde fornærmet ham. Jeg troer altsaa, at Grevens Forhold herudi, og Paastaaelighed i at ville have disse tvende Embedsmænd ud af Commissariatet, snarere kan ansees for en alt for stor Midfjerhed i Kongens Tjeneste, end for Hævngjærrighed, da adskillige Exempler kunne anføres paa Grevens Udelmodighed mod dem, som fornærmede ham, og hvoraf jeg ikkun vil anføre et eeneste.

En Mand, som jeg ikke vil nævne, hvilken Greven havde hjulpet ind i Søestaten, som han selv havde underviist, og tilstedede daglig Adgang i sit Huus og til sit Bord, blev i den heftige Sygdom, som han havde paadraget sig ved Dokkens Bygning, og varede længe, recommanderet af ham til Kong Christian den 6te, at gjøre Forestilling saalænge han var syg. Greven gjorde dette i den Tanke, at gjøre ham bekjendt, og befordre hans Lykke; og Kongen tillod det. Nogle Uger derefter lod Kongen ved samme Mand Greven sige, at det skulde beroe med Expeditionerne, indtil Greven blev frisk. Han formodede strax, at noget maatte

være foregaaet, som kunde forvolde denne Ordre; men da han spurgte derom blev det nægtet. Et Par Dage efter besøgte Kongen Greven og sagde iblandt andet: "Er De maaskee feed af at tjene Grev Danneskjold?" Greven forundret over dette Spørgsmaal svarede: "Jeg veed ikke, Deres Majestæt, om mit Helbred nogensinde tillader mig det, som ellers er mit inderligste Ønske." Derpaa fortalte Kongen ham, at Den, som han havde sendt i sit Sted, havde forestillet ham, at Greven herefter blev udygtig til Tjenesten, og formodentlig ønskede sin Afssked, og at han udbad sig den Naade at komme i hans Sted; hvorpaa Kongen lagde denne Erindring til: "Har De flere saadanne gode Venner, saa send mig dem;" og fra den Tid af kunde Kongen ikke lide ham. Denne Opsørsel tilgav dog Greven ham, efterat have gjort ham nogle velfortjente Vebreidelser over hans Forhold, fordi han meente, at hans Unmodning til Kongen sigtede ikke saameget til at faae Greven bort, som til at forfremme sig selv, og tillod ham ligesom før Adgang i sit Huus og til sit Bord. Men det varede ikke længe, førend han aflagde en nye Prøve paa sin Utafnemmelighed. En Dag, medens Greven var paa Søllerød, og just stod færdig at kjøre til Hirschholm til Forestilling, kom bemeldte Mand, og forlangte af Greven, at han vilde forestille en Ansøgning til Fordeel for en af hans Venner. Omendstjøndt Greven allerede havde lukket sin Portefeuille, bad han ham dog, at han vilde give ham den. Han greb da i en Hast i sin

Lomme; men istedet for det rette Papiir tog han et Udkast til en Angivelse mod Greven, skreven med hans egen Haand, og leverede ham. Greven kastede Dinene derpaa, og da han saa, hvad det var, sagde han: "Det var nok ikke det rette Papiir, som De leverede mig," viiste han det, og anførte disse Cæsars Ord til Brutus: Et toi aussi, mon fils! Denne blev saa bleg som et Liig, og vilde tage Papiret tilbage; men Greven sagde: "Nei min Ven jeg saaer at beholde det til en Erindring!" Han modtog da Ansøgningen af ham, og da Greven fandt den billig, fik den afgjort til hans Fornøielse; men skyede siden hans Omgang, da han ansaae det for ufornuftigt længere at opsoede Slangen i sin egen Barm,

Til et Beviis paa, hvormegit det gjorde ham ondt, naar han maatte vise Strængighed, behøver jeg blot at anføre Commandeur Benstrups Sag, som i sin Tid gjorde i Søe-Estaten saamegen Opsigt, og hvorudi endog Grevens Benner selv have troet, at han gif alt for vidt. Da der endnu hersker en Slags Hemmelighed i denne Sag, kan jeg ikke indlade mig i nogen udførlig Beretning derom. Det, som jeg af de meddelte Papirer af Søe-Estatens Archiv har kunnet erfare, er dette: At af Commissionens første Forhør over Commandeur B. sees, at han ansaae Schoutbynacht Suhm og Capt. Thurah for dem, som egentlig havde formaaet Greven til at indgive Klage imod ham. At omendstjondt Commandeur B. unægtelig var en

meget duelig og brav Mand, var han tillige meget capricieux og blev saavel i Commissionens som i Consejlets Betænkninger anseet som den, der høilig havde forset sig: At Kong Christian den 6te var særdeles opbragt over hans Forhold, saa at han i sine Breve til Grev Danneskjold bebreidede ham den Forsigtighed og Langsomhed, hvormed han gif tilværks i en efter Kongens Tanker soleklar Sag og beviist Forbrydelse. At Sagen imod Commanddeur:Capitain B. blev efter Grevens Forestilling ophævet, som kan sees af den Kongelige Resolution af 28 Mai 1739 under Litr. G., hvoraf tillige erfares, at Greven gjorde sig al mulig Umage for at lindre hans Skjebne, forskaffe ham sin Frihed, Tilladelse at boe i en af Provindserne, og en anstændig Pension. C. C. Benstrup erkjender selv dette i 2de Breve til Greven, det ene af 2den Juni 1739, og det andet af 15 Mai 1740, hvorudi han aflægger sin Taksigelse for Grevens Edelmødighed i at forskaffe ham, ved sin formaaende Forbøn hos Kongen, Frihed og Udcome, og forsiktrer, at Intet skal udlette den Taknemlighed, hvormed hans Hjerte var opfyldt imod Greven. Gif derfor endog den Strænghed imod en Mand af Commanddeur:Capitain Benstrups Fortjenester, men som Tjenestesager undertiden kræve, noget vidt, seer man dog deraf, at han ikke blot efter nogen Caprice fra Grevens Side blev gjort uløffelig, men af Commissionen og Conseilet blev erkjendt skyldig. I en anden Sag kan Greven neppe unskyldes for at have viist

formegen Strænghed, nemlig i Sagen mod Capitain Lütken, som i Aaret 1736 fik sin Afsked, fordi han ikke vilde underskrive sine Med-Commisariers Betænkning angaaende Orlogsskibet Sertus, og indgav til Kongen sine Betænkninger derimod. Thi omendkjøndt den over ham nedsatte Krigsret dømte ham ifølge Lov. 1 B. 1 Cap. 6 Art., den 182 Søe-Krigs-Artikel, og Forsordning af 24 December 1710, til at have sin Charge forbrudt, er det dog haardt at straffes, fordi man ikke er af lige Mening med Andre; og dette kunde uden Tvivl, og burde Greven afværget.

Endnu en Anekdote af mindre Betydning, som udmærker Grevens Tænkemaade, maa jeg her anføre: Da sal. Biskop Hørsløb ved at indvie det af Greven opbygte Capel i Søllerød, hvilket var Biskoppen meget imod, tillod sig i Anledning af disse Peters Ord: Herre! her er godt at være. Vi ville bygge 3 Boliger o. s. v.; det skjælsende Udtryk paa Grevens oeconomiske Forsatning: Stakkels Peter; du vilde bygge; men hvad havde Du vel at bygge for? beværte de ei alene Greven Biskoppen vel, men i et høfligt Brev hvorudi han takkede ham for sin havte Umage, sendte ham hundrede Ducater.

Grev Danneskjold paadrog sig ofte, fordi han ingen Hofmand var, deres Ugunst, som kunde skadet ham, dersom ikke hans Duelighed og Redelighed havde befæstet ham i Kong Christian den 6tes Yndest. Han kunde ikke overtales til at vise Føielighed i noget, som

stred imod Sandhed og Pligt, og maatte, fordi han ikke vilde bekvemme sig til, efter en høi Persons Anmodning, at hindre Forordningen, som forbød at bære Guld og Sølv, stedse bære hendes Unaade.

Hans Uegennyttighed var saa stor, at han ei alene opofrede sin egen Formue i Landets Tjeneste, men endogsaa lod sig saadanne Fordele rive af Hænderne, som tilkom ham. Saaledes fik man udvirket, just medens Dokken stod i Arbeide, og Greven blot beskjæftigede sig dermed, at Baroniet Marseliusborg i Jylland skulde efter Grevens Død tilfalde Geheimeraad Gersdorffs Arvinger, baade paa Mand- og Kvindelinien; omendstjændt Greven havde arvet det efter sin Farbroder paa den Maade, at ifald han døde uden Sønner, skulde det tilfalde Kongen. Da nu Greven i de første Aar af sit Ægteskab ingen Sønner havde, men lutter Døttre, og hans Kone i 7 Aar ingen Børn havde faaet, benyttede man sig af Leiligheden, og, da Greven mindst tænkte derpaa, udvirkede bemeldte Kongelige Bevilling. At Kongen stod i den Tanke, at dette ikke kunde forstaaes anderledes, end ifald Greven ingen Sønner fik, sees deraf, at da Grevinden nogen Tid derefter blev forløst med en Søn, sagde Kongen: "Nu beholder da deres Marseliusborg". Da nu Greven betydede ham, at det var forundt Geheimeraad Gersdorffs Arvinger, baade paa Mand- og Kvindelinie, efter Grevens Død, og at Grevens mandlige Arvinger i den Kongelige Bevilling ikke vare benævnte, syntes Kongen at fortryde det, og lovede

at give ham et andet Gods istedet derfor; men da Greven ikke idelig erindrede derom, og Kongen døde nogle Aar derefter, blev Løftet uopfyldt.

Grevens Lyst til at arbejde tillod ham aldrig at være ledig. Deraf kan man altsaa slutte sig til, hvor tungt det faldt ham i den Tid, da han kunde virke, saa ofte at blive sat i Uvirkksomhed og at see sine Arbeider afbrudte. Imidlertid stræbte han baade ved Læsning og Legemsbevægelse, at fordrive Tiden saa godt, som han kunde. Han forstod foruden Græsk og Latin adskillige levende Sprog. Han oversatte meget af det Engelske, læste gjerne i dette Sprog, udarbejdede philosophiske Skrifter, hvoraf jeg erindrer, at min salig Fader engang havde laant en af Greven selv forfærdiget Oversættelse over det Spørgsmaal: Om Materien kan tænke. Denne tilligemed de øvrige maae uden tvivl have været blandt de Papirer, som Greven baade ved sin Vortreise fra Søllerød, og kort før sin Død, efter hans Datters Sigende, brændte; thi jeg har erkjendiget mig, om de endnu ere at finde, men de findes ikke.

Af hans Arbeider er intet trykt, undtagen den 1ste Deel af D. Herveys *Theron og Aspasio*, som Dr. Mangor besørgede trykt i Viborg, og Samling af Morgen- og Aftenbønner til hver Dag i Ugen i 4 Uger, indrettet til Brug for dem, der holde Huusandagt, tilligemed Morgen- og Aftenbønner paa de fornemste Helligdage og den stille Uge, deels original dan-

ikke, deels frie Oversættelser, i 2 Dele, Sorø 1775, hos Lindgreens Enke, hvilke alle ere Oversættelser, undtagen den anden Uge, som han selv har skrevet. De ere først trykte 5 Aar efter hans Død, da sal. Biskop Nottbøll havde faaet i Commission at besørge Trykningen, og formedelt mellemkommende Forhindringer ikke før kunde besørge Udgaven deraf. Naar Greven, medens han var paa Søllerød, ikke læste, eller havde nogen hos sig, gik han omkring i sin Have og Skov med sin Dre, og endeel af de smukke Gange, som tilforn vare i Søllerøds Hauge og den saakaldte Kirkeskov, skyldte hans egen Haand deres Tilværelse. Hans astronomiske Jagttagelser beskæftigede ham meget, og naar Veiret tillod det, tilbragte han manzen en vaagen Nat for at betragte Constellationen fra sin Altan i Søllerød.

Han var meget gavmild og godgjørende mod den Fattige, kunde ikke taale at see sine Medmennesker lide, uden at hjælpe dem, og hjalp ofte mere, end hans Evne tillod. Følelsen af Pligt og Lyst til at tjene sit Fædreland var saa stor hos ham, saa at hans Ære- og Kjerhed blot indskrænkede sig dertil. Hans egen Fordeel, hans egen Nølighed kom derfor aldrig i Betragtning, men bleve villig opoffrede, naar Kjerlighed til Fædrelandet krævede dette Offer. Da hans Søster, den agtværdige Grevinde Danneskjold Laurvig, som elskede denne Broder meget høit, og ofte, medens hun levede, opmuntrede mig til at skrive noget om ham, den sidste Gang, da han saa pludselig fik sin Afssked, sagde til ham: "Nu,

mon frere, haaber jeg dog, at De bliver i deres Rolighed, og ikke lader Dem overtale til oftere at komme tilbage", spurgte han med en Slags Fortrydelse, om ikke hans Pligt burde være ham fjerere, end hans Rolighed? og forsikrede, at dersom Kongen 10 Gange jog ham bort, og 10 Gange kaldte ham tilbage igjen, fordi han troede, at han kunde gavne sit Fædreland, vilde han dog, naar han kunde, være følgagtig.

Udmærkede endog intet andet Træk denne værdige Patriots Tænkemaade, end blot dette, burde det være nok til at gjøre ham uforglemmelig hos alle retskafne Fædrelandets Venner.

Arveprinds Frederik, som elskede Retskaffenhed og Dyd, og hædrede sande Fortjenester, hat blandt Fædrelandets fortjente Mænd sat ham paa Jægerspriis et værdigt Mindesmærke, og hvormed Forfatteren af dette Bidrag til Grev Danneskjolds Levnets-Beskrivelse slutter dette Skrift, ledsaget med det Ønske: at denne fortjente Mands Historie snart af en heldigere Pen vidtløftigere maa blive udført.

A.

Grev Danneskjold har været første Deputeret i General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegio fra dets første Oprettelse i Aaret 1736, eller egentlig fra 5te December 1735, som er hans Bestallings Datum. Naar han er afgaaet derfra, kan ikke med fuldkommen Visshed bestemmes. Men han findes ikke at have underskrevet noget siden den 28de Februari 1739; og først den 24de August 1740 blev Geheimeraad Berkenin udnævnt til første Deputeret, da formodentlig Greven maa være udgaaet. Det Vigtigste, som i den Tid er skeet, er fortellig dette:

Den 9de Januar 1736 afgik en Ordre til enhver af Stiftamtmandene i Danmark og Norge, hvorefter visse kyndige Mænd i de betydeligste Stæder skulde sammentræde med Magistraterne, og udgjøre et Commerce-Collegium, og paa Landet nogle gode Landmænd og Proprietairer med Amtmændene ligeledes i Iethvert Amt et saadant Collegium, hvilke skulde raadslaae om det almindelige Bedste, og til General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium indsende deres Betænkninger og Forslage; og den 14de Juli og 1ste August 1738 oprettedes ligesaadanne Oeconomie- og Commerce-Collegier i Hertugdømmene.

1736 den 29 Octbr. blev den kjøbenhavnske Banque oprettet, og fik Reglement den 5 Novbr. samme Aar. Ligeledes blev i dette Aar et General-Waremagazin oprettet, hvor Fabrikanterne stedse kunde henlægge og bekomme Betaling for deres Fabrikater, samt Materialier til videre Forarbeidelse.

1737 den 26 August blev givet en Forordning, hvorefter samtlige kongelige civile og militaire Betjente maatte betale 10 pr. Cent af deres Gage i et Aar, hvorfor de efter et og et halvt Aars Forløb skulde modtage Betaling i Varer fra General-Magazinet. Dette General-Baremagazin har kostet store Summer, dog ikke i Grev Danneskjolds Tid. Det samme Aar, da han gik ud, som formodentlig var 1739 kostede det 50000 Rdl.

Iblandt de Klædeforordninger, som bleve givne d. 21 September og 6 October 1736, samt den 11 April 1738, alle i den bedste Hensigt, havde uden Tvivl den af 6te October, som gjorde Forskjel mellem Rangspersoner og dem, som ikke vare Rangspersoner, hvoraf hine maatte bære adskillige Silketøier, som det ikke var tilladt. Disse at bære, den skadelige Virkning, at den hjalp til at befordre en daarlig Rangslyge. Ikke heller svarede de mange Forbud, som bleve gjorte mod fremmede brikaters Indførsel til Fabrikernes Opkomst, aldeles til deres Niemed; thi Følgen deraf blev denne: at man ikke lagde saamegen Vind, som man burde, paa at forskaffe de indenlandske Fabrikater den Godhed, som skulde gjøre fremmede Tøier undværlige, men solgte dem til alt for dyre Priser.

Privilegier bleve uddeelte til følgende indenlandske Fabrikker: Det hadelandske blyhaltige Sølvværk; et Uldmanufaktur i Aalborg; en Guldlæder-Fabrik i Kjøbenhavn; et Uldtrøkkerie; Papiirfabriken i Roeskilde; Aluunværket i Christiania; en Papiirsfabrik i Christiania; en Tapetfabrik; nogle Garverier; en Spindefabrik i Roeskilde; nogle Laksfabrikker; en Maltfabrik paa

Moss; fire udenlandske Klædefabriker i Kjøbenhavn; en i Altona; en i Hadersleben; to Silkefabriker i Kjøbenhavn, to Strømpefabriker sammesteds; en Stoffabrik sammesteds; en Skjønfarvefabrik. Iblandt disse ere de fleste nedlagte. De Gratifikationer, Forskude og Laan, som disse Fabriker have faaet, staae i den Beretning, som er mig bleven meddeelt, intet om.

Den 10 Novbr. 1738 sattes Brandforsikringen; staiterne i Hertugdømmene paa den endnu værende Fod.

Den 25 Novbr. samme Aar lagdes Grund til Fred med Algierne, da man sendte derhen en til Gothenborg ankommen, og af en Justitsraad Schnell anbefalet Engellænder, hvis Navn dog ei engang var Collegio bekjendt, og som blev bevilget 18000 Rdl. dertil, men om hvilken Sag i Collegii Protocoller intet videre findes. I disse Aar, fra 1735 indtil 1739, ere desuden Bevillinger uddeelte til 4 forskjellige Enkefasser, som, paa den Kjøbenhavnske civile Enkekasse nær, ere alle gaaet overstyr, og hvoraf ingen har holdt sin Forpligtelse.

B. 1)

C'étoit l'année 1735, que la Direction de la Marine me fut confiée. Avant de m'en charger, j'en fis examiner l'état. Il fut trouvé des plus tristes. Il ne se trouvoient que sept vaisseaux de ligne et deux fregattes en état de servir. Les magasins étoient depouvus de tout. Il en manquoit même pour la conversation des Gables, des Agrêts

d'une Flotte. Tous les Boulevarts, Grues, Chantiers, étoient pouris et tombés en ruine. Les Ducs d'Albes étoient dans le même Etat. La Flotte étoit exposée aux insultes des ennemis, depourvûe de defense. Le Port étoit si mauvais, que pour armer les vaisseaux de guerre il falloit les mettre au de la des bas fonds à un quart de lieu de la citadelle, avant de les pourvoir de munitions et provisions, n'y ayant que 15 à 16 pieds d'eau sur des bas fonds, qu'ils devoient passer. Dans l'economie et administration des Fonds, destinés à la Marine, regnoit un desordre affreux. Ce n'étoit qu'un cahos, dont naissoit la ruine de la Flotte, et qui autorisoit la fraude par les mauvais arrangements. Dans le commandement militaire nul ordre, nulle discipline. Nos Rades, nos mers nous étoient inconnues, manquant des chartes justes et des bons Pilotes. Les Sciences requises à un Officier de Marine étoient négligées ou méprisées, aussi bien que l'éducation des Gardes Marines et le soin de les faire voguer. Voilà l'état, ou je trouvai la Marine et pour la remettre, on ne m'assigna que, les mêmes Fonds annuels, qu'ont eu avant moi ceux qui l'avoient réduits à cet état.

J'ai dirigé et commandé la Marine durant pres de douze ans. Quand je fus congédié, on trouva son état assez different. Au lieu de sept vaisseaux de ligne et deux Fregattes on trouva 30 vaisseaux de ligne et seize Fregattes, outre 3 Galiotes à Bombe et toutes les Chaloupes et Batteaux plats, requises pour un tel nombre de vaisseaux, dont je n'avois trouvé

aucuns. On trouva 3 grands Magazins, construits de nouveau pour les agrêts de la Flotte, remplis non seulement de ce, qu'il faut pour l'équipement de ce nombre de vaisseaux, mais aussi de tout ce, qui leur faut en réserve pour 3 Campagnes. Deux autres Magazins et Maisons pour travailler a sec et pour conserver les Chaloupes, et encore deux autres grands Magazins, construits sur des Isles dans le Port pour servir d'Arsenal. On y trouva les canons, boulets, et munitions de toute la flotte tout proche de l'endroit, ou on les équipe, au lieu, qu'autrefois il falloit l'e transporter a grands frais et avec perte de tems, plus d'un demi quart de lieu, ou étoit alors l'arsenal. Tous les boulevarts furent trouvés retablis aussi bien que les grues. Trois Chantiers construits tout de nouveau. Les Ducs d'Albes tous bâtis de nouveau et la flotte au lieu d'être enfermée dans une Quarrée, dont il n'y avoient que 3 Sorties (exposée par consequent au danger d'être brûlée) rangée sur une ligne et enfermée seulement de ponts flottans, que façon que chaque vaisseau a sa Sortie. La défense de la flotte se trouva telle, qu'aucun ennemi n'en sauroit approcher, étant pourvue de diverses fortes batteries de plus de 120 canons, qui tirent à fleur d'eau. Le port a été arangé et approfondi de telle façon, qu'au dedans de la forteresse les vaisseaux de ligne sont rangés et équipés avec toute leur munition et provision la, ou autrefois les fregattes ne pouvoient trouver assez d'eau. Au dehors la rade et la voie, qui y conduit, ont été approfondis de

16 jusqu'à 23 à 24 pieds d'eau, et dans l'année 1743 toute la flotte sous mes Ordres fut équipée dans le port et pourvue de munitions et provisions mise à la rade sans la moindre difficulté. Au lieu d'une économie dereglée l'ordre a été introduit dans toutes ses parties. Tout est refondû dans une autre forme; toutes les voies coupées à la fraude, qui alloit à tel point, que pour ne citer qu'un exemple de mille autres, quand j'introduisis le nouvel arrangement, nous trouvâmes 1000 Skpd. ou 320000 livres de fer, qu'on avoit voulu supprimer, valeur de plus de 10000 ecus. On ignoroit ce que coutoit chaque vaisseau. Par l'arrangement fait on est en état de savoir chaque jour au juste non seulement les dépenses de chaque vaisseau et nouveau bâtiment, mais aussi de chaque réparation. Chaque branche d'un détail si vaste comme de la corderie, de la charpente, des toiles à voile, des charpentiers, des autres artisans a son compte particulier, mais un compte si court si clair, qu'il ne s'auroit s'y glisser des fraudes. Aussi ce, qui se trouve à la fin de ce memoire, d'avoir été gagné par ce changement, servira de preuve, ce que peut l'ordre, et l'arrangement, dans une si vaste économie. Le commandement militaire a été rétabli dans son ordre; la discipline introduite; les articles de la guerre formés, les instructions pour chaque d'officiers faites; les protocoles nécessaires établis; les signaux déterminés; en un mot, les anciens désordres en ont été entièrement bannis.

J'ai fait lever des nouvelles chartes justes, et auxquelles un marinier peut se fier. J'ai fait sonder et examiner les voies, qui nous étoient inconnues, et dans le Cattegat si dangereux d'ailleurs j'ai trouvé une voie, où le plus gros vaisseau peut être en sûreté et jeter l'ancre sans la moindre risque. J'en ai fait lever la charte et j'en ai fait éprouver la justesse par des fregattes destinées à cet usage. Les arts et science requises à un marinier ont été retablies, les gardes marins, dont le corps est la pépinière des officiers, ont été élevés avec soin, et il en sont venus excellents Officiers ayant vogué aux dépens du roi pour apprendre leur métier. J'ai engagé d'excellents pilotes, et formé une école pour les dresser à ce métier.

L'ordre et l'arrangement introduit dans l'économie, m'a fait épargner et gagner des sommes si considérables, que dans la commission tenue l'an 1742 il fut constaté et avoué par la chambre des finances même, que durant mon administration de 7 années j'avois fait profiter au roi 850000 ecus C'est de cette épargne qu'ont été faits et achevés les grands ouvrages, qui selon l'administration précédente auroient exigé les fonds exprés.

La forme ou le doque, qui a coûté 230000 Ecus, en a été construite, une partie des ouvrages à Glückstad; tous les nouveaux magasins pour les agrets; ceux pour l'artillerie, des magasins à poudre, et quantité d'autres ouvrages. Voilà le travail de onze à douze ans souvent interrompu et retardé par les poursuites de mes ennemis et les

Commissions, qu'ils firent former contre moi. J'ai réussi avec l'aide de Dieu à retablir la flotte, l'ayant livré à mes successeurs de 30 vaisseaux de ligne et 16 fregattes, pourvue de tous officiers, et bons pilotes et avec tout ce, qu'il faut non seulement pour l'équiper, mais pour la faire agir durant 3 ans ; j'ai livré une provision de charpente, pour construire cinq vaisseaux de ligne et diverses fregattes. J'ai livré un port et rade propre aux plus gros vaisseaux.

J'ai construit un docque souhaité si longtems, et tenté deux fois en vain. J'ai trouvé dans cet ouvrage toutes les difficultés imaginables. Outre la grande difficulté, que nous n'avons point de marée, le terrain étoit des plus difficiles. Un tiers étoit sable mouvant. Le reste jusqu'au dehors des ecluses étoit si rempli de grosses sources, que j'ai en a lever durant tout l'ouvrage 12000 tonneaux par d'eau 24 heures. Et au de la jusqu'à la digue le terrain marecageux. Il fut cependant achevé 1739 après un travail de cinq ans. J'ai assuré les dehors de Glück stad par les nouveaux ouvrages tant contre l'ennemi que contre l'inondation. Le dessein principal de cet ouvrage fut : 1) d'avoir dans le bassin 6 vaisseaux de 50 à 60 canons et 4 fregattes, tant pour avoir un escadre dans la mer du nord et contre Gottenbourg, que pour être assuré du côté de l'Elbe ; 2) de pouvoir y radoubier les vaisseaux endommagés dans cette mer, sans recourir a Copenhague ; 3) la charpent étant très bonne, mais trop chère, si on devoit la transporter à Copenhague, d'y batir des vaisseaux de guerre et fre-

gattes ; & 4) de retablir le port de Glückstad de façon, que la ville put reprendre son ancien lustre. Je passe sous silence l'établissement du college de commerce ; celui des fabriques et de la banque, dont j'ai jetté les fondements, il suffit de vous avoir donné une idée, de quelle façon j'ai travaillé, et quelle a été la vûe et le but de tous mes actions à savoir le bonheur de mon maitre et de ma patrie.

B. 2)

Det var i Aaret 1735, at Søe-Statens Bestyrelse blev mig betroet. Sjørend jeg paatog mig samme, lod jeg undersøge dens Forsatning, som var høist elendig. Der fandtes ikke mere end 7 Linie:Skibe og 2 Fregatter, som vare brugbare. Magazinerne vare blottede for Alt. Man havde intet beqvemt Sted til at gjemme Tougværket og det, som hørte til Skibenes øvrige Udrødning. Alle Bolværker, Kraner, Bankestokke, vare forraadnede og forfaldne. Dyk: dalberne vare i den samme Tilstand. Flaaden var blottet og udsat for fjendtlige Overfald. Havnen var saa slet, at man, for at udruste Krigsskibene, maatte bringe dem udenfor Grunden, en Fjerdedeel Miil fra Citadellet, sørend man kunde forsyne den med deres Skyts og Proviant ; da der paa de Steder, hvor de skulde gaae igjennem, ikke var uden 15 a 16 Fod Vand. I Deconomien og Forvaltningen af de Fonds, som vare bestemte til Udgivterne, herskede den affkyeligste Uorden. Det var et Chaos, hvoraf Flaadens Ødelæggelse havde sit

Udspring, og som ved sin flette Indretning aabnede Døren for Underfløb og Svig. I den militaire Commando var ingen Orden, ingen Disciplin. Vore Rheder, vore Farvande, vare os af Mangel paa nøiagtige Rorter og gode Styrmand, ubekjendte; de for en Søe-Officeer saa fornødne Videnskaber forsømte eller foragtede, saavelsom Søe-Cadetternes Opdragelse og aarlige Reise, tjenlige til at øve dem i Søe-Væsenet. Saaledes beskaffen forefandt jeg Søe-Etaten; og for at sætte den i Stand, anviste man mig ikke mere end de samme aarlige Fonds, som De havde havt, der før min Tid havde sat den i denne Tilstand.

Jeg har bestyret og forestaaet Søe-Etaten næsten i 12 Aar. Da jeg fik min Afsked, forefandt men dens Tilstand ganske forskjellig. Istedet for 7 Linie-Skibe og 2 Fregatter, fandtes 30 Linie-Skibe og 16 Fregatter, foruden 3 Bombardeer-Galioter, og alle de Echalouper og flade Fartøier, som ere fornødne for et saadant Antal af Skibe, og hvoraf jeg ingen forefandt. 3 store Magazine vare af nye opbygte for Flaadens Udrøstning, opfyldte et alene med alt det, som er fornøden for at equipere et saadant Antal af Skibe, men et Forraad for 3 Feldttøge. Tvende andre Magaziner og Huse, til at arbejde i under Tag, og bevare Chalouperne ere bleven opbygte; og endnu to store Magaziner blevne opførte paa Derne i Havnen, som tjene til Arsenal. Man finder der Kanoner, Kugler, og Rustning for hele Flaaden, tæt ved det Sted hvor Udrøstningen skeer, istedet for at man tilforn med stor Beføstning og Tidsspilde maatte bringe den mere end en Fjerdingvei fra det Sted, hvor Arsenalet da var. Alle

Bolværkerne, saavel som Kranerne, bleve satte i stand. 3 Banskostokke, tilligemed Dykdalberne, bygte af nye, og Flaaden, i stedet for at være indesluttet i en Quarrée, hvorfra der ikke vare uden tvende Udløbe, og hvor den sølgelig var udsat for den Fare, at blive opbrændt, liggende i en Linie, og indesluttet alene af Flyde: Broer saaledes, at ethvert Skib har sit Udløb. Flaaden var forsvaret af adskillige stærke Batterier, paa mere end 120 Kanoner, som skyde lige med Vandet, saa at ingen Fjende kunde nærme sig den. Havnen er bleven saaledes sat i Stand, og gjort dybere (indenfor Fæstningens Kanoner), Linie: Skibene ligge i Orden, forsynet med deres hele Rustning og Forraad der, hvor Fregatterne tilforn ikke kunde finde Vand nok for sig. Desuden ere Rheden og Løbet, som fører dertil, blevene gjorte 16 indtil 23 à 24 Fod dybe, og i Aaret 1743 lagde den hele Flaade under min Commando, efterat den var bleven udrustet i Havnen og forsynet med Rustning og Forraad, ud paa Rheden, uden den mindste Banskelighed. I stedet for en uordentlig Snusholdning er Orden bleven indført i alle Søetatens Dele. Alt er bleven omstøbt i en anden Form. Alle Bele affkaarne for Evig, som gif saa vidt, at, for blot at anføre et Exempel blandt mange andre, jeg fandt, da jeg indførte den nye Indretning, 1000 Skpd. eller 320,000 Pd. Jern, som man havde villet stikke under; en Bærdie af meer end 10,000 Rdl. Tilforn vidste man ikke hvad ethvert Skib kostede. Formedelsk den Indretning derimod, som nu er gjort, er man i stand til at vide hver Dag, paa det nøieste, ei alene hvad ethvert Skib og ny Bygning, men hvad enhver Reparation koster. En:

hver Green af en saa vidtløftig Detail, som Nieberbanen, Tømmeret til Flaaden, Seildug, Tømmermænd og andre Haandværkere, har sin egen Regning, men en Regning saa kort og tydelig, at ingen Svig kan indsnige sig derudi. Endogsaa det, som man finder ved Slutningen af denne Efterretning at have været vundet ved denne Forandring, vil tjene til et Beviis paa, hvad Orden og en god Indretning formaaer i en saa stor Deconomie. Den militaire Commando er igjen bragt i Orden; Disciplin indført; Krigs-Artikler gjorte; Instructioner givne enhver Klasse af Officierer; de fornødne Protokoller indrettede; Signalerne bestemte. Med saa Ord: de gamle Uordene ere aldeles afskaffede.

Jeg har ladet optage nye og nøiagtige Kort, paa hvilke en Sømand kan forlade sig. Jeg har ladet undersøge de Farvande, som vare os ubekjendte, og i det ellers saa farlige Kattegat har jeg fundet et, hvor det største Skib kan være sikkert, og kaste Anker uden mindst Fare. Jeg har ladet optage et Kort derover, og undersøgt dets Rigtighed ved Fregatter, bestemte til dette Brug. De Kunster og Videnskaber, som udfordres hos en Sømand, ere igjen indførte. Søe-Cadetterne, hvis Corps er en Planteskole for Officierer, ere blevene opdragne med Omhyggelighed, og brave Officierer komme ud derfra, som have reist paa Kongelig Bekostning, for at blive destomere duelige i deres Sag. Jeg har antaget gode Styrmand, og indrettet en Skole for at danne dem.

Formedelst den i Deconomien indførte Orden, har jeg kunnet spare og vinde saa betydelige Summer, at den i Aaret 1742 nedsatte Commission, Rentekammeret selv

tilstod, at i de 7 Aar, da jeg havde forestaaet Mari-
nen, havde Kongens Kasse profiteret 850,000 Rd. Det
er af denne Besparelse, at de store Arbeider ere blevne
fuldførte, som under den forrige Administration havde
udkrævet andre Fonds, end de sædvanlige. Dokken, som
har kostet 230,000 Rd., er bleven bygget derfor; en-
deel af Bærkerne i Glückstadt; alle de nye Magaziner
for Takelage, Artillerie, Krudt, og endeel andre Bær-
ker. Dette har været 11 à 12 Aars Arbeide, ofte afbrudt
og forhalet ved mine Fjenders Forsølgelser og de Commissio-
ner, som de have udvirket mod mig. Det har lykkedes
mig ved den Høiestes Hjælp at sætte Flaaden i Stand,
og jeg har overleveret til mine Eftermænd 30 Linie-
Skibe og 16 Fregatter, forsynede med gode Officierer
og Styrmand, og med alt det, som ei alene udkræves
til at udrede den, men til at gjøre den virksom i 3
Aar. Jeg har leveret et Forraad af Skibstømmer til
at bygge fem Linieskibe og adskillige Fregatter, og efter-
ladt en Havn og en Rhed, skikkede til at modtage de
største Skibe. Jeg har indrettet en Dokke, som man
saalænge havde ønsket, og tvende Gange forgjæves be-
gyndt paa. I dette Arbeide have alle optænkelige Van-
skeligheder mødt mig. Foruden den store Vanskelighed,
at vi ikke have Ebbe og Flod, var Grunden en af de
allerfletteste. En Trediedeel var Glyvesand; det øvrige,
lige indtil udenfor Gluserne, var saa opfyldt med store
Kilder, at jeg har, saalænge Arbeidet varede, i 24 Timer
ladet udpumpe 12000 Tønder Vand. Og derforuden
var, lige indtil Digen, Grunden sumptig. Jeg har sik-
kret Udværkerne ved Glückstadt, formedelst nye Ind-
retninger baade imod Fjenden og imod Oversvømmelse.

Den fornemste Hensigt med dette Arbeide var: 1) at kunne rumme 6 Skibe af 50 til 60 Kanoner og 4 Fregatter i Havnen, saavel for at have en Escadre i Nordsøen og imod Gothenborg, som for at være sikker imod Elben; 2) for at kunne der fjølhale de i disse Farvande beskadigede Skibe, uden at gaac til Kjøbenhavn; 3) der at bygge Krigs-Skibe og Fregatter, da Skibstrømmeret vel var godt, men meget dyrt, naar man skulde bringe det til Kjøbenhavn; og 4) at sætte Havnen i Glückstadt saaledes i Stand, at den kunde vinde igjen sin gamle Anseelse. Jeg forbigaaer med Taushed Commerce-Collegiums Oprettelse, Fabrikvæsenet og Banquen, hvortil jeg har lagt Grundvolden. Det er nok at have givet Dem et Begreb om, hvorledes jeg har arbeidet, og Hensigten, Diemedet af alle mine Handlinger, nemlig min Herres og mit Fædrenelands Bedste.

B 3).

Udtog af det Kongelige Admtralitets og Commisariats-Collegiums Protocoller, angaaende de Indretninger og Foranstaltninger af Betydenhed, som i Greve Frederik Danneskjold Samsøes første Administrations-Tid i Søes-
Etaten ere gjorte.

1735. Den 26 Februari blev Dokkens Bygning approberet, og strax begyndt.

Den 1 Juli blev et Forslag om 300 Dagslønners Antagelse ved Holmen approberet.

Den 23 September ere Divisionerne for-
gede med 30 Opløbere pr. Compagnie, hvortil
Forlaget var af 2den Juli, og dertil bestemt
den Summa 33,000 Rdl.

Den 25 November 2 Rudder: Maskiners
og 3 Fregatters Bygning.

1736. Den 13 Januari approberet Forslag om 4
Officierer til Interims-Equipage-Mestere.

Den 3 Februar i resolveret, at de ved Hol-
men værende Haandværkere og Daglønneres Ga-
gers Besparelse ikke herefter skulde gaae i Kon-
gens Kasse, men anvendes til Holmens Brug.

Den 29 Augusti er Jern: Kabysers Brug
i Flaaden, istedetfor de murede, approberet.

1737. Den 26 April fastsat, hvad Calibre der skulde
tjene til Regel i de nye Skibes Bygning, og
hvormange Flaaden skulde bestaae af. Efter
denne Resolution skulde Flaaden bestaae af et Skib
paa 90 Kanoner, 6 Skibe paa 80 Kanoner,
12 Skibe paa 70, 12 Skibe paa 60, og 9
Skibe paa 50 Kanoner. Den Tid manglede
af disse Calibrer, som skulde bygges, 5 Skibe
paa 80 Kanoner, 6 Skibe paa 70 Kanoner, 5
Skibe paa 60, og et Skib paa 50 Kanoner.

Den 27 April approberet, at Digerne og
Fæstningsværkerne skulde anlægges under Gre-
vens Direction.

Den 14 Mai blev for Orlogsskibene fra 50
til 100 Kanoner inclusive, fastsat til en Regel
for Eftertiden, hvor dybt de skulde stikke, hvor
mange Kanoner de skulde have i hvert Lag, og

af hvilken Calibre, samt angaaende disse Skibes Ballast og Proviantering.

Den 17 Juli blev endeel Hartkorn, Land: Indrulleringen tilhørende i Riberhuus og Aalborg Stifter, nemlig: de Schackenburgske og Trojborgske Godser, under Søe: Indrulleringen henlagt.

Den 21 August blev resolveret, at Cadetterne, førend de avancere til Officierer, skulde eramineres i Overværelse af Admiralitetet, Intendant de Marine, og Chorets Chef.

Under samme Dato fastsat, at de Officierer, som reiste udenlands for at udvide deres Kundskaber, eller fare nogensteds fra, skulde medgives en Instruction, flittig at indberette, hvad de lagde sig efter, samt holde Journaler, og efter Hjemkomsten eramineres, hvad de paa deres Reiser havde profiteret.

Under samme Dato fastsat, at Cadetter, som reiste udenlands og fare, skulde indsende deres Rapporter til Chorets Chef.

Under samme Dato blev en Commission anordnet til at forfatte nye Søe: Artifler og Krigsrets: Instruction, hvilken Befaling blev igen: taget den 26 October 1742, hvorved Commissionen tillige bleve forelagte de fremmede Magters Søe: Retter, som den fornemmelig skulde betjene sig af som et Mønster for den nye, som skulde indrettes.

Den 15 November blev approberet et Vassin med Glaser i Glückstadt, for der at kunne have en Escadre.

1738. Den 18 April blev et Reglement for Tæf-
lagen, dens Proportion og bequommere Indret-
ning til hvert Calibre Skibe approberet.

1739. Den 9 Januari er Constructions-Commis-
sionen anordnet.

Den 30 Januari er Sæ-Etatens Artillerie
adskilt fra Land-Etatens, og Artillerie-Compag-
nierne fordeelte under Divisionerne.

Den 13 Februari er Sæ-Indrullering igjen
oprettet i Dannemark og Schleswig, og Forslag
til Forordning derom approberet.

Den 20 Marts er fastsat, at 80 Kanonskibe
ifkun skulde bygges med 2de Dæk, Skandse og
Bak, istedetfor 3de glatte Lag.

Den 26 Marts blev den nye Dokke aabnet
i det hele Kongelige Huses Nærværelse, da den
i Dokken nybyggt Brigantin Færøe udløb, og
Orlogskibet Christianus 6tus igjen halede derind
til Reperation.

Den 29 Juli er Dokkens Indretning, efter
steete Besigtelse af en Commission, allernaadigst
approberet.

Den 20 September, er Sæ-Indrullenin-
ger ligeledes paa ny oprettet i Norge.

1740. Den 2 Januari er Lodseriet paa Dragøe
sat paa en ordentlig God, under en dertil be-
skikket Officiers Tilsyn, som Ober-Lods.

Den 6 Mai er Flaadens Forlægning fra Told-
boden til den da kaldte Molmands Plads
approberet.

1741. Den 20 Januari er Bemandings Reglementet for Flaadens forskjellige Calibre: Skibe approberet.

Under samme Dato resolveret at de 600 af de 900 Opløbere skulle afgaae.

Den 17 Februari er Reglement for en Flaades saavel som og en Escadres Equipering og Oplægning approberet.

Den 28 Juni fastsat, hvilke Sorter af Orlogsskibe og Fregatter med størst Besparelse kunne bygges, deres Montur, og hvormeget Proviant de skulle indrettes til at modtage.

Den 26 Juli approberet, at Fæstningsværkerne om Christiansø, som altfor svage, for vidtløftige og skadelige, skulde anlægges paa ny efter en dertil indrettet og approberet Plan.

1742. Den 30 Marts accorderet at ved Søe: Cadet Akademiet maatte antages flere Informatorer til Cadetternes Underviisning i adskillige Videnskaber.

Den 9 Mai approberet, at et Tøihuus til Søe: Statens Brug maa bygges, paa den ved Molzmanns Plads da opfyldte De.

Den 26 October blev Forslaget til Søe: Krigs: Artiflernes Forbedring fornyet.

1743. Den 8 Februari bleve 2de Reglementer approberede, det ene om daværende Flaades Montur og Bemanding, det andet om 40 Orlog: Skibes og 3de Sorter Fregatters Montur og Bemanding.

Den 22 Februari Reglement for Flaadens

Tafelage, Inventari: Reserve: og Vare: Gods
for ethvert Skib efter sin Calibre.

Den 15 Marti Reglement for Flaadens Ud:
rustning og Reserve af Artillerie: Gods appro:
beret.

Den samme Dato er Divisionerne forøgede
med 3de Drenge pr. Compagnie.

Den samme Dato resolveret at 30 Styr:
mænd skulde antages, og 20 opdrages som Lær:
linger i Styrmandskabet.

Den 5 April er Artikel Commissioners In:
struction for Flaadens Officerer udfærdiget.

Den 15 Mai er Skyde:Reglementet i Flaaden
approberet.

Den 30 Mai er flere Huses Opbyggelse i
Nyboder resolveret.

Den 22 Juni Reglement for Flagføringen
paa Orlogskibe og Chalouper.

Den 28 August resolveret, at Compagnie:
Cheferne maae beholde de dem forundte Frimænd,
endog i Orlogs: Tider.

1744. Den 10 April approberet, at Divisionerne
skulde forøges med 9 Drenge pr. Compagnie og
Haandværks:Stokken med 103, ialt 400 Drenge,
af Matrosernes Børn, for hvilke, naar de vare
8 til 12 Aar, Forældrene paa hver skulde nyde
maanedlig en Portion Rug, og at ingen af
disse Drengebørn maatte antages ved Divisio:
nerne eller faste Stok, førend de havde fyldt des
res 12te Aar.

Samme Dato approberet, at de ved Qvæst

huset, for de, formedelst Alderdom af Divisio-
nerne udsatte Matroser værende 200 Portioner
à 2 Slettedaler eller 8 Mk. maanedlig, maatte
formeres med endnu hundrede. Dog at ingen
skulde nyde saadan Pension, undtagen han havde
staaet i Tjenesten i 20 Aar, samt at det op-
rettede Compagnie af Indvalider endnu maatte
forøges med 50 Mand, hvorved ingen maatte
antages, uden gamle Underofficierer eller Ma-
troser, der i Tjenesten vare saa læmlæstede at
de ikke kunde fortjene deres Underholdning.

Samme Dato resolveret, at Flagmændene
skulde sidde i Admiralitetet, og Commanddeurer
commandere Divisionerne.

Den 27 Mai resolveret, at Drenge maae ind-
rulleres, og nyde en Portion Rug, uagtet de
ere over 12 Aar gamle, hvilket altsaa er en
Udvidelse af foregaaende Resolution.

Den 9 September er Deconomie-Commis-
sionen paa nye oprettet.

1745. Den 23 April Defensions-Bærkers Anlæg-
gelse paa Stubben og Revsalingen approberet.

Den 8 Juli Ceremoniellet med Vre-Skud,
Bagt og Tromme til Skibe i en Flaade, paa
Holmen og i Søfæstninger approberet.

Den 17 December resolveret at Divisio-
nerne skulde forøges med en Baadsmands Mat
pr. Compagnie.

1746. Den 2 Januari resolveret, at Haandværks-
Stoffen skulde forøges med flere Haandværkere,

nemlig: 52 Bore, Smedde, Saugskjærere og
Billedhuggere.

Den 4 Februar approberet Flagsføring for
Coffardie:Skibe.

Den 2 April approberet, at den faste Stof
inddeles i Compagnier under dertil beskikkede
Chefs, saavel som og at de Gemene herefter
skulde nyde deres Gage maanedlig, istedetfor
Kvartalsviis.

Den 13 Juli approberet Plan til Jurisdik-
tionen ved Søetaten.

Den 28 October forundet endvidere Com-
pagnie: Cheferne ved Divisionerne 2de Frimænd
pr. Compagnie, i alt 10 Frimænd pr. Com-
pagnie.

C.

Kongelig Resolution paa Commissions: Forret-
ningen af 28 April 1742.

Til Admiralerne Rosenpalm og Schindel, Viceadmiralerne
Krag og Connigh, Conferentsraad Baron Guldens-
krone, Schoutbynachterne Rostgaard, Hoppe, og
Ployart, og Etatsraad Løvensørn.

Christian den 6te 1742.

Vor synderlige Gunst tilførn. Eftersom I i Følge
af Bores den 3 October næst afvigte Aar Eder aller-
naadigst meddeelte Commissorio udi Eders den 19de i
denne Maaned allerunderdanigst aflagte af samtlige aller-
naadigst forordnede Commissarier tilligemed Eders un-

derstrevne Relation Os allerunderdanigst udførligere haver tilkjendegivet, i hvilken Stand Bores Krigsmagts Flaade sig nu befinder, og Vi da deraf med allernaadigst Velbehag haver fornummet, at Bores Flaade med Tilbehør er i fuldkommen god Stand, og saaledes sig befinder, at Vi alletider, naar det gjøres nødigt, et saa anseeligt Antal Orlogsskibe, i ganske kort Tid kan lade løbe i Søen, som til Bore Kongerigers Beskjærmelse behøves kunde, og altsaa det af ildefindede Mennesker i Publicum udbragte Spargement, ligesom Bores Flaade i Nødsfald ikke var i Stand til at gaae i Søen, efter den af Eder anstillede Undersøgning er befundet ugrundet, og saaledes af sig selv bortfalder. Thi er hermed Vor allernaadigste Villie og Befaling til Eder, at I udi den forsamlede Commission, hvortil I have at indfalde Bores Geheime-Conferentsraad og Intendant de Marine, Frederik Greve af Danneskjold Samsøe, udi Bores allerhøieste Navn skal give tilkjende: At eftersom Bores ved den anordnede Commission havde Diemærke er blevet opnaaet, saa den Commission som fuldendet og sluttet skal ansees. Og som ved denne Undersøgning sig udviist haver, med hvor liden Grund adskillige fornærmelige Rygter om Bores Flaades Tilstand ere blevne udsprede, hvorudover Bores Søemagts Bebreidelse baade ind- og udenlands kunde følge; saa holde Vi det fornødent, ydermere at befale, at I udi den forsamlede Commission i Bort Navn skal gjøre vitterligt, at Vi alle og enhver af Bore Undersaatter og Betjenter, Høie og Lave, i Synderlighed de af Bores Sø-Etat alvorligen advarer og forbyder, ved deres Chargers Fortabelse og anden haard Straf, ingen fornærmelige og usandsfærdige Rygter om

Bores Marines Tilstand og Indretning i Publicum udsprede. Og at Vi derimod allernaadigst ville, at naar Een eller Anden ved Bores Marines Administration og Forfattelse skulde bemærke noget, som kunde være skadeligt og mod Bores Tjeneste, han sligt for Os immediate efter hans Ed og Pligt, med hans Navns Underskrift, allerunderdanigst skal tilkjendegive, dog saa, at han maa være i Stand til det, som han angiver, at bevise og godtgjøre; hvis ikke, skal han som en falsk Angiver og Bagtaler med den velfortjente Straf belægges, saafremt han er i Bores Tjeneste, derfra affættes, og alletider for uværdig dertil ansees. Og som Vi allernaadigst findet er, at give vor Geheime-Conferentsraad og Intendant de Marine, Frederik Greve af Danneskjold Samsø, et Kjendetegn paa Bores Kongelige Naade og Velbehag med hans Os hidindtil beviste troe Tjeneste; saa ville Vi allernaadigst, at han udaf de til Bores Holm destinerede Fonds hvert Aar, saalænge han lever, skal nyde 7000 Rdl., hvilke skal ansees som 1 prC. af det, han formedelt sin gode Administration af de til Holmen destinerede Fonds har profiteret, og efter hans Død hans Hustrue en aarlig Pension af 4000 Rdl.; hvorimod han ogsaa skal være pligtig til at tjene saalænge han lever, og Vi det ikke anderledes befaler. Ydermere ville vi allernaadigst, at efterfølgende Personer ligeledes for deres Os allerunderdanigst gjorte troe Tjeneste, aarligen, og saalænge de udi Bores Tjeneste forblive, udaf de til Bores Holm destinerede Fonds, som et Tillæg have at nyde, som følger: Bores Vice-Admiral, Ulrich Frederich von Suhm, et Tusinde Rigsdaler. Bores Søe-Capitaine, Hans Reimert Schumacher, 400 Rdlr.

Ober: Skibsbygmester, Anders Thuresen, 100 Rd. For
 det øvrige ville Vi allernaadigst, at dette Bores
 allernaadigste Reskript og kongelig Ordre udi forsamlet
 Commission offentlig skal forelæses, og deruæst vedlæg-
 ges de samtlige Commissions: Akter, som Vi allerede
 have ladet Bores Geheime-Conferentsraad og Intendant
 over Bores Marine, Greve af Danneskjold Samsøe,
 overlevere, og med samme udi Bores Sø: Krigs: Can-
 cellie at forvare. Dermed skeer vor Villie.

Christiansborg Slot, den 28 April 1742.

CHRISTIAN R.

D.

Frederik den 5te 2c. 2c.

Som vi allernaadigst finde for godt at gjøre For-
 andring udi den ved Flaaden, Holmene og Marinen hid-
 indtil brugte, og Dig allernaadigst anbefalede Admini-
 stration og Commando; saa have Vi, i Betragtning, at
 Du os efter din mundtlige Forestilling, formedelst den for-
 rehavende Forandring, ingen reelle Tjeneste ved denne Etat
 kunde gjøre, allernaadigst resolveret: Dig i Naade fra alle
 Dine hidindtil havde Embeder, og udaf Bores Tjeneste
 at dimittere. Men som Vi og med den af Dig førte
 Commando, Administration, Direction over Holmene og
 Flaaden, saavelsom de øvrige af Dig og under Din Di-
 rection førte Bærker, Arbeider og Indretninger, aldeles
 ere fornøiede; saa have Vi og herved, som ved en Ge-

neral: Decharge, baade allernaadigst villet confirmere alle de af Vores salig Herr Faders, Høilovlige Hukommelse, allernaadigst meddeelte, af Kammeret, Cancelliet, og Vores particulaire Kasse udstædte Qvitteringer og Decharger, saavelsom og fritage Dig for al Tiltale og Ansvar for den Tid, Du i Vores Tjeneste standet haver, under hvad Protext eller Navn det være maatte; og for desmere at stadfæste og tilkjendegive den Naade, Vi for Dig bære, og at Vi med den af Dig allerunderdanigst gjorde tro Tjeneste ere fornøiede, saa ville Vi allernaadigst, at Du skal beholde den Caracteer af General: Admiral: Lieutenant, som Du hidindtil havt haver, saa og at Du skal nyde og beholde, saalænge Du lever, de ved Donation af Vores salig Herr Fader, Høilovlig i Hukommelse, Dig aarlig tillagte, og af Os selv allernaadigst, confirmerede 7000 Rdl., saavelsom efter Din dødelige Afgang, Din Enke, saalænge hun lever, de hende ved samme, af Os allernaadigst confirmerede Donations: Brev tillagt aarlige 4000 Rdl., hvorum vi og vores Søs: Stats General: Commissariat allernaadigst Ordre bilagt have. Forbydende Alle og Enhver herimod, under hvad Ekin eller Navn det være maatte, at handle, under Vor Hyldest og Naade.

Jægersborg Slot den 18 November 1746.

E.

Stormægtigste og
Allernaadigste Arve: Herre og Konge!

Det var afvigte Aar, strax efter Eders Majestæts Tiltrædelse til Regjeringen, at de allernaadigst be:

falede mig i Følge den Pligt, en Indfødt sin Ene-
volds Herre troe og hengiven Tjener er ham skyldig,
med Oprigtighed for Dennem at fremsætte mine
Tanker om Sæetatsens nærværende Tilstand og de Feil,
mig ved samme var bekjendt, som behøvede Forbedring.
Denne Eders Majestæts nogle Gange igjentagne Befal-
ling fandt jeg at være min Pligt, allerunderdanigst at
udrette; jeg havde fortjent det Navn af en troløs,
uværdig Undersaat, om jeg, (skjøndt jeg forudsaae hvad
deraf vilde fødes) et Dieblif havde søgt at unddrage
mig fra det, som Kjerlighed til Eders Majestæt, og
Nidkjerhed for det Fædreland, (hvis Bedste og Belfærd
jeg stedse har opofret mit Helbred og Liv, mine Kræfter
og Velstand) befoel mig at gjøre. Denne Kjerlighed
til min Souveraine og til mit Fædreneland, havde jeg
allerede i 20 Aar aflagt en stræng Prøve paa, ved at
lade mig (endog bebyrdet med Fattigdom og Gjæld til-
trækket i Landets Tjeneste) fordrive fra alle de meest
glimrende Embeder i Landet, hellere end at blive i disse
Embeder, og række Haanden til den Stats Ruin, hvis
Belfærd var mig betroet. Gjorde jeg det udi min blom-
strende Alder, hvad kunde da vel hindre mig nu, da
jeg staaer paa Gravens Bredde, at blive ved Sandhed,
og lyde min Konge, der bød mig at tale den til Fæ-
drenelandets Fordeel. Jeg skrev, jeg anmeldte ved
Forestilling af 22 Februar de Feil, jeg kjendte, som
Sandhed og Samvittighed bød mig at fremsætte.

Det er Eders Majestæt bekjendt, at hans Excel-
lence Geheimeraad Rosenfrank, der ventelig ikke kjendte
de Tings Bigtighed, som jeg anmeldte, tog Feil af min
Hensigt, beskyldte mig for at ville sværte baade ham og

Admiralitetet, (Skjøndt jeg ikke tænkte paa nogen af dem) og blændet ved denne Passion, angreb mig i Udtryk, der nødte mig til at forsvare min Ære, og derfor at tale tydeligere og med mere Eftertryk. Dette mig aftvungne Svar fremsatte jeg i min allerunderdanigste Forestilling af 28 April, som satte alle Ting i det sande Lys. Den siden efter paafulgte Behandling overgaaer jeg af mange Aarsager med Taushed, da den kan sees og dømmes af de da passerede Acter.

Den bedste, viseste og retfærdigste Konge har fældet den rigtigste Dom, ved at kalde mig 4 Uger efter min Afreise tilbage igjen til det Departement her, hvis Tarev jeg havde talt. Kan vel tydeligere Dom fældes?

Dette Eders Majestæts Kalds Brevskab med Deres egen Haand er for mig det helligste Vidnesbyrd, jeg nogensinde kunde ønske at fortjene. Det havde været min Pligt, allernaadigste Konge! strax efter min Ankomst ved en fuldstændig Apologie, og Forsvar af mine Skrifter at bevise, at jeg ikke var uværdig den Naade mig blev bevist. Dette havde og været mig let.

Ord koste ikkun lidet; men som de tjene ligesaa meget til at sminke en ond Sag, som til at fremsætte Sandhed i sit rette Lys og frie Uskyldighed, saa har jeg udvalgt en rettere Vej, som Saa tør udvælge: ikke Ord men Gjerninger og Kjendelser af Mænd, der have fuldkommen Indsigt i de Ting der handles om.

Sæt disse, allernaadigste Konge! sæt disse til mine Dommere, saa frygter jeg ikke. Dette er Aarsagen, allernaadigste Konge! hvorfor jeg har tiethalvt saalænge; jeg har tiethalvt, indtil jeg i mit Embeds Løb har faaet langt flere Vidnesbyrd samlede, end Loven udkræver til

at frikjende en Mand, især for saa retfærdig en Regents Domstoel.

Jeg takker Gud, der saalænge har opholdt mit Liv, indtil jeg er kommen istand til at frie mine graae Haar, ei alene fra Smitte men endog fra den mindste Stænk af Mistanke, som ellers Alvind forvolde.

Allernaadigste Konge!

Dette er det, denne allerunderdanigste Forstilling og derved fremlagte Beviser til Diemærke have. Eders Majestæt finder her en Apologie stadfæstet med saamange Bilager, som endog mine Gjender ville blues ved at tale imod, med mindre de ere af Dem, der ikke undsee sig ved høi Middagstid at nægte at Solen er oppe, fordi den er dækket med nogle Skyer.

Dette er det jeg anseer med Føie, som den største Naade mig kan bevises af den bedste Konge, at han vil laane denne Apologie i Naade sit Øre, med dette Tillæg, at dette Skrift maa læses og gjemmes der, hvor mine Skrifter afvigte Nar ere læste og behandlede, (paa det at dette mit Skrift og Bilagene, som her foresindes, kun dømmes af mine foregaaende), jeg mener i Conseilet og Marinen.

Tillad mig, allernaadigste Konge! tillad mig at føie dette til; af alle de Dage, Gud har forundt mig at leve, er derne i Sandhed for mig en af de fornøieligste, da jeg ikke ved Ord, men ved Gjerninger og Kjendelser af Mænd, der have fuldkommen Indsigt i de Ting, kan legitimere mig for en Monark, jeg venererer og elsker,

og for mine Medborgere nu og i Fremtiden, saa jeg med Glæde kan træde ned i min Grav.

Jeg forbliver med dybeste Underdanighed indtil min Død Eders Kongelige Majestæts allerunderdanigste, troe, pligtsskyldige Tjener

S. Danneskjold Samsøe.

Kjøbenhavn den 27 Marts 1767.

Allernaadigst Resolution.

Som Vi ere aldeles velfornøiede med den allerunderdanigste Forestilling af 27 Marts, der er et Forsvarsskrift af de under 22 Februar og 28 April afvigte Aar, Vores allernaadigste Befaling ifølge indgivne Forestillinger; saa bevilge Vi i Naade den i denne Forestilling gjorte Ansøgning, at denne Din Forestilling og derved lagte Beviser maae communiceres Vores Geheime-Conseil, Amiralitetet og General-Commissariatet, hvor Dine Forestillinger af 22 Febr. og 28 April afvigte Aar ere behandlede; saa og at disse nye saavel som afvigte Aars Acter, maa inleveres paa benævnte Steder, paa det at det der kan læses og bevares i Archiverne til Dit Forsvar baade nu og i Fremtiden. Dermed skeer Vores Villie. Skrevet paa vort Slot Christiansborg udi Vores Kongelige Residencestad Kjøbenhavn den 23 April 1767.

CHRISTIAN R.

S. Danneskjold Samsøe.

F

Frederiksberg d. 15 Juli 1766.

Min kjære Grev Danneskjold! Da jeg haver at tale med Dem om meget vigtige Sager, saa ønsker jeg at De maae komme jo før jo heller til Kjøbenhavn. Jeg beder Dem om at være forsikret om min Hviagtelse for en Mand, der har været Skaber af Flaaden, og om hvis Habilitet i andre Ting og Zele for Fædrelandet jeg haver saa megen Årsag at være vis paa.

CHRISTIAN R.

G.

Til Admiralitetet d. d. Frederiksberg d. 28 Mai 1739.

Christian den 6te 2c. 2c.

Som Os Elskelig Grev af Danneskjold Samsøe allerunderdanigst haver udbedet, at Vi af særdeles Kongelig Naade ville accordere Commandeur; Capitain Benstrup hans Pardon og Frihed; saa have Vi hannem samme allernaadigst bevilget, dog saaledes, at Commandeur; Capitain Benstrup, ved en skriftlig Revers forpligter sig, ei at gaae ud af Bores Riger og Lande, eller at indtræde udi nogen fremmed Tjeneste; og skjønt Vi ei ere sindede at bruge hannem efterdags ved Fabrikken, have Vi dog af særdeles Clemence bevilget hannem af hans hidindtil havte Gage at nyde aarlig 500 Rdl. til Pension. Dog skal det ei være hannem tilladt at boe udi Bores Residencestad Kjøbenhavn, men ellers udi Provindserne hvor han selv vil. — Hvilket Alt I have hannem at tilkjendegive,

og alvorligen at anbefale derefter sig at rette og forholde, under Bores høieste Unnaade.

Til Vice Admiral Coningh, Schoutbynacht Rostgaard, Commandeur-Capitain Friis d. d. Frederiksberg den 29 Mai 1739.

Christian den 6te 2c. 2c.

Som Vi efter Os Elskelig Greve af Danneskjold Samsøes allerunderdanigste Ansøgning, af særdeles Kongelig Naade og Clemence have accorderet Commandeur Capitain Benstrup hans Pardon og Frihed, og derhos allernaadigst villet, at den over ham under 14 Juli 1738 anordnede Commissien, aldeles maae være sluttet og hævet; saa have Vi Eder som allernaadigst anbefalede Commissarier Saadant til alleruunderdanigst Efterretning herved allernaadigst villet forstændige, paa det I samme Bores allernaadigste Billie for begge Parter, saavel for Actor som for Defensor kunne bekjendtgjøre. Og have I øvrigens de Sagen vedkommende Documenter og Papirer til Bores Gøse: Etats Cancellie, under Forsøgling at indlevere.

H.

T a l e

ved Tiltrædelsen som Oberhovmester paa Sorøe.

Da det allernaadigst har behaget Hans Majestæt ved Bestalning af 23de September at beskikke mig til at være Oberhovmester ved dette Ridderlige Akademie udi Hans

Erc. Hr. Geheimeraad Juels Sted, som Allerhøiſtsamme har udnævnt til Stiftsbefalingsmand over Fyens Stift; ſaa anſeer jeg det at være anſtændigt, ſaavelſom gavnligt og nødvendigt, med ſaa, endſkjøndt upyntede Ord, at give de høiſtærede Herrer Profefſorer og Akademiker, ſaavelſom deres Hovmestere tilkjende, hvorledes jeg anſeer dette mig allernaadigſt betroede Embede, og hvad jeg troer at være de Pligter, hvortil jeg forbinder mig, ſaavelſom og, hvad jeg formener, at jeg kan og bør forvente og kræve af Enhver af dem.

En faderlig Kjerlighed til ſine Underſaatter og en viis Hensigt i Fremtiden ere de Driveſjedre, der have foranlediget Hans Kongl. Majeſtæt til at lade det være en af de første Handlinger i ſin Regjering, at fornye og af Aſken at fremkalde ſaa herlig en Stiftelse, ſom dette Akademi med Gode anſees for at være.

Kjerlighed, ſiger jeg, til ſine Underſaatter, paa det at de kunde ſaae deres Børn oplærte i alle ſaa gavnlige ſom nødvendige Videnskaber. En viis Hensigt til Fremtiden, at brave Mænd her kunde opfoſtres og dannes til at blive ret ſkikkede til hans og Fædrenelandets Tjeneste, efterdi Hans Kongelige Majeſtæt viſelig indſeer, at vældige Flaader, mægtige Krigshære, anſeelig Handel og Rigdom ei ere tilſtrækkelige Midler til at bringe et Land i Flor, eller ſtadfæſte dets Sikkerhed og Velſtand, men Forraad af brave, fornuftige Mænd, der ere dygtige og velſkikkede til at foreſtaa og forvalte med Forſtand, Kyndighed og Rietsindighed alle de Embeder, hvortil de

enten i Fred eller i Feide udnævnes. Med Føie er det derfor, at jeg og Enhver, som H. K. M. allernaadigst udvælger til at forestaae en saa herlig Stiftelse, anseer det som et særdeles stort Beviis paa H. M. naadige Tillid, at ham betroes et Embede, hvorved baade kan og bør udrettes saameget til Fædrenelandets sande Nytte. Omendkjøndt jeg med tilbørlig og allerunderdanigst Tak; nemmelighed erkjender og skjønner paa den saa uforventet mig herudi beviste Kongelige Naade og Tillid; saa kan jeg dog ej nægte, nu, da jeg staaer saa nær Evighedens Grændser, og det lakker ad Aften, at jeg havde ønsket at fuldende mine Dage i den Rolighed, som Gud og Kongen nu i saamange Aar have forundt mig. Men som Lydighed imod min Herre og Kjærlighed til Fædrenelandet stedse have været de eneste Drivefjedre og Diermærke af alle mine Handlinger, og den med Føie ei kan ansees som god Borger eller Landets Barn, der mere agter paa sin Fordeel og Fornøielse, end Fædrenelandets Tjeneste og Gavn, naar den af ham udfræves, saa har jeg i Følge min Pligt modtaget dette i sig selv mæis sommelige Embede, aldeles forvissset om, at den Gud, som har kaldet mig, ogsaa skal velsigne mit Arbeide, og at Kongen, som har befalet, ogsaa skal understøtte mig, saa at jeg og herudi kan i den korte Tid, som staaer mig tilbage, opnaae mit Ønske, som er at udrette Noget til det almindelige Bedste.

Det er ikke uden Frygt, at jeg træder til dette Embede, naar jeg overveier de Pligter, som det udfræ:

ver. Gud, Kongen og Landet, Forældrene af de Børn, som her opfores, ja de Unge selv i Tiden, naar de fremvære til moden Alder og Skjønsonhed, ere beføiede til at kræve Næde og Regnskab af Dem, som dette Embede har været betroet, om de have ført det med den Omhu, Iver, Nidkjerhed og Narvaagenhed, som deres Pligt udkræver. Dog, hvad skulde jeg frygte? da Gud og Kongen befaler; da Fædrelandets Gavn udkræver det, og jeg tillige foresfinder til Medhjelpere i Embedet, Mænd, hvis Dygtighed, gode Villie og Flid jeg haver hørt berømme af Dem, som vare i Stand til at dømme derom, endog længe førend jeg blev kaldet herhid. Naar disse med alle til deres Embeder udfordrende Egenskaber begavede Mænd, de Herrer Professer, hvis Ansvar er ligesaa stort som mit, vedblive, som jeg er forvisset om at de ville, med Flid, med Iver, og indbyrdes Enighed, at arbeide med mig i en og den samme Hensigt til at befordre Videnskaber, hæmme Udyd, og opfostre dygtige Mænd og duede Patrioter, saa skal og ufeilbar under Guds Belsignelse Alting opnaae et ønskeligt Udfald.

De Herrer Akademister, som enten nu ere, eller efterdags indtages i dette Akademie, kan lettelig indsee, hvad jeg baade kan og bør forvente af dem, eller rettere at sige, hvad deres Pligt udkræver. Allerunderdanigst Erkjendtlighed og Taknemmelighed imod saa naadig, imod saa viis en Regent, der har foranstaltet og med saa roesværdig en Omhu bliver ved

at besørge saa herlig en Stiftelse, hvor de kunne oplæres, beredes og dannes til at blive lærde, fornuftige, retsindige, gudsfrygtige, brave Mænd og Stytter for Landet. Lydighed og Ærbødighed imod de brave Mænd, der ere beskikkede til deres Lærere. Lærvilighed, utrættelig Flid, og Attraae til at benytte sig af den saa ønskelige Leilighed, som Gud og Kongen forunder dem. Vel overveiende, at det ei geraader til Nytte, men til deres store Skam, at have været paa dette Akademie, uden at have profiteret enten i Videnskaber eller gode Sæder. Adel og høi Byrd ere ikkun Fordele for dem, som ere ædelsindede, og formedelst Dyd, Kundskab og Gudsfrygt udvise sig værdige Børn af berømmelige Forældre. Men Letsindighed og Udyd, uanstændig Bankundighed og nedrig Hovmod, ere ei alene ligesaa mange Pletter i Vaabenet, men ligesaa mange Døre, der aabne Udgang i Sjelen for de af disse lastværdige Kilder oprindende, skammelige Lærdomme, jeg mener Deisternes, Naturalisternes og Materialisternes Lærdomme, som nu, destoværre! i vore Tider oversvømme hele Verden. Lærdomme, der ere ligesaa fordærvelige for Societeter, Lande og Riger, som farlige for Regenter og for Kirken. Lærdomme, som jeg derfor ogsaa skal stræbe at udelukke fra vort Akademie, eller, ifald de skulle indsnige sig, af yderste Formue skal lade mig være angelegen at udrydde. Lærdomme, som den her opvoxende Ungdom, naar den kommer ind i Verden, neppe vil undgaae at henrives af, som af en vældig

Strøm, med mindre den stræber at opnaae en grundig Oplysning i alle solide Videnskaber, i den sunde Philosophie, og rene Guds Kundskaber, saa og siden efter vandre saaledes, som saadanne Oplysninger udkræve.

Et staaer endnu tilbage, som er at udbede mig, at Akademisterne aldrig ville ansee mig som en alvorlig og stræng Tugtemester, men som en kjærlig og retsindig Fader. De, som udvise sig som Elskere af Dyd, Videnskaber og en deres Stand anstændig Tænkemaade, skulle stedse finde i mig en kjærlig Fader, der ved en venlig Omgjængelse, utrættelig Omhu, og alle ickun anstændige Fornøielser skal søge at lette dem den Besværlighed, der findes i Begyndelsen af Løbet paa Videnskabernes og Dydens Bane. De, som overiles af Feil eller Forseelser, skulle finde i mig en Fader, som med al Omhu og Sagtmodighed søger at vejlede dem, i Censur paaminder dem, og foreholder dem den Skade, som saadanne Feil medføre. Skulde Nogen efter gjentagne Formaninger fremture i de Ting, som ikke anstaae Personer af god Opdragelse, da maa han forvente, at finde i mig en retsindig Fader, der først i Professoreernes Nærværelse foreholder ham hans lastværdige Forhold, dernæst underkaster ham den akademiske Censur og Straffe, og naar alt dette ikke vil frugte, i Følge den mig i Foundationen dertil givne Myndighed, viser han bort fra Akademiet, paa det at hans Exempel og Omgang ei skal fænge og besmitte de Andre. Men som jeg vil ønske og haabe, at dette aldrig skal skee, saa kan

derimod alle roesværdige Akademister være forvissede om, at som aldrig nogen Persons, men ikkun Meriters Anseelse skal gjælde hos mig, saa skal jeg ogsaa med Fornøielse anvende al den Naade, som Hs. Kgl. Majestæt kan faste paa mig, til at tale for dem, berømme deres Flid og Opførsel, og til at stræbe at befordre deres Belfærd i Anledning af den Oberhovmesteren udi Fundatsen dertil forundte Frihed, ja paalagte Forbindtlighed; forvisset om, at saa naadig en Monark, der saa høit ynder denne hans første herlige Stiftelse, og useilbar i Naade reflecterer derpaa.

Efter alt det, som tilforn er sagt om mine, om Professorernes Pligter, kunne de Hovmestere, som den her opfostrende Ungdom betroes af deres Forældre, let slutte, hvor store de Forbindtligheder ere, der paaligge dem. Er den strafværdig endog efter menneskelige og borgerlige Love, der forøder, eller ved uforsvarlig og skjædesløs Behandling forringer det ham betroede Guds; hvor meget strafværdigere er da ikke efter den alseende og retfærdig dømmende Guds Love den, der ved Skjædesløshed, Uagtsomhed, Ladhed, eller det, som endnu værre er, onde Exempler forsømmer og fordærver det, der er Forældre langt dyrebare end deres Guds, end Livet selv, deres ham betroede Børn. Jeg venter derfor, jeg kræver af dem, og binder det paa deres Samvittighed, at de med Flid, med Iver, med Narvaagenhed og Alvorlighed, saaledes som de dertil ville være ansvarlige for mig, for den dem betroede Ungdoms Forældre, for

Gud, stræbe ved idelige Formaninger, Paamindelser, Repetition af det her læres, at være mig og Professorerne behjælpelige i vor paa Ungdommen anvendende Flid og Omhyggelighed.

Naar vi saaledes samtlig med forenede Kræfter, hver efter sin Pligt, Alle stræbe til eet og det samme Niemærke, saa skulde vi og useilbar under den almægtige Guds Belsignelse og Kongens naadige Protektion opnaae det vi ønske, som er: formedelst brave Mænds Opdragelse at fremme Fædrelandets sande Gavn og dette Akademies Flor og Velstand.

I.

T a l e

paa Sorø Akademie efter Grevindens Død og hans egen haarde udfandne Sygdom.

Jeg har længtes inderlig efter den Fornøielse, at see dem samtelig igjen. Jeg er dem meget forbunden for den oprigtige Andeel, som jeg veed at de har taget i mit saa smertelige som ubodelige Tab, og jeg anseer det som et Beviis paa deres Venskab imod mig, som et Beviis paa deres Kjerlighed og Taknemmelighed imod den Afdøde. En Egenskab, som er særdeles roesværdig, og giver Forhaabning til alt Godt hos dem, hvor den findes, hvorfor det ogsaa i denne Henseende meget fornøier mig. Dette maa jeg sige den Afdøde til Berømmelse, at hun fortjener at erindres af dem, da hun for

dem samtlig har baaret en kjærlig Moders oprigtige Omhue og Hjertelag.

Da jeg selv, saa at sige, fremtræder fra Graven, skulde jeg handle imod min Pligt og den Kjerlighed, som jeg bær og bør bære for dem, ved at tie paa en Tid, da vor Herre selv paa saa forunderlig en Maade har talt til dem, og paamindet dem om det, der tjener til deres Belfærd. Den første Dag i Aaret tjener til at overbevise Dem om ved Frue Guldbergs hastige Dødsfald, at hverken Ungdom eller Sundhed kan forvise os fra den ene Time til den anden om Livet; at Døden kommer ofte uden mindste Forbud, og at da alene de ere lyksalige, der ligesom den Afdøde have levet i Fred og Forening med Gud. Dette Dødsfald skeete ikke i Løndom, men ved Guds alvise Bestyrelse midt iblandt dem, paa det at det skulde gjøre desto dybere Indtryk i deres Hjerter.

Lidet over 8 Dage derefter paalagde Gud, hvis Wiisdom er urandsagelig, ligeledes midt i deres Selskab, min Datter en dødelig Sygdom, og inden Ugens Udgang var der saalidet Haab om hendes, min Kones og mit Liv, at man, menneskeligviis at dømme, snarere maatte have ventet at see os alle tre staae Lig, end min salig Kone alene, som Gud tog til sig, fordi han fandt hende bedst skicket dertil.

Give Gud, at disse saa mærkelige Exempler aldrig maatte udslettes af deres Erindring, at de kunne lære af det første at tænke paa deres Skaber i deres Ung-

dom, og af det sidste, at naar haarde Vilkaar efter Guds vise og faderlige Hensigt møde os, er der intet, som kan trøste og opholde os, uden en fast Tillid til Gud og hans Hjelp, en god Samvittighed, som grunder sig paa den Fred, vi have med ham, og et vel afgjort Regnskab med den Dommer, der kalder os til sig.

Siden jeg taler om Regnskab, maa jeg erindre, at en vigtig Post i deres Regnskab bliver Brug eller Misbrug af den dem af Gud forundte Tid. Han har formedelst Kongens faderlige Omhue givet dem Leilighed at lære at kjende grundig hans herlige Egenskaber, saavel som hans Villie, at lære de Videnskaber, som kan gjøre dem skikkede til at blive værdige Børn af Landet, og duelige Tjenere af Kongen. Bruge de denne Leilighed denne Tid vel, da priser jeg dem lykkelige, bruge de den ilde, da vil det i Sandhed falde dem høilig til Last i det Regnskab, jeg nylig talte om.

Lærernes Flid er aldeles roesværdig, og jeg skal stræbe, ikke at lade det mangle paa min Side at gaae dem for med et godt Exempel i Flid og Nidkjærhed under mit Embedes Førelse. Jeg forhaaber ogsaa, at de, som meest høste Frugter deraf, ikke lade noget mangle paa deres Side, og forventer saaledes et lykkeligt Udfald. Dette maa jeg sœie til, at det har glædet mig meget, midt i min Corrig af Professorene at høre dette Vidnesbyrd, at deres Application saavel som deres Conduite har været upaaklagelig. Det glæder mig dobbelt, dels fordi jeg anseer det som et Beviis, at de

begynde at indsee og skjønne, hvad Fordeel de selv have deraf, deels fordi jeg anseer det som et Beviis paa deres Kjerlighed og Venfkab for mig, at de ville lade mig nyde den eneste Frugt, jeg ønsker og attraaer af al min Nøie, som er, at de forbedres, og blive saadanne Mænd, som Kongen og Landet forvente af dem. Min Omgang med dem skal være fremdeles den samme, som hidindtil, og saasnart min og min Datters Helbred forunder mig den Fornøielse at see dem, skal jeg ogsaa være betænkt paa saaledes at indrette det, at de ei skulle savne den skyldige og nyttige Recreations-Timer, de kan finde os.

K.

S o r s t r i f t,

hvorefter jeg vil have, at det skal forholdes efter min Død, med min Klædning, saavel som min Ligfærd.

Hovmod, den fordærvelige Rod til alt Ondt, findes ei alene med os Alle, ingen undtagen, geleider os i vort hele Liv, blander sig i vore bedste Handlinger, og besmitter dem med sin Forgift, men forlader os ikke endog i vor Død, som vore Ligstuer og Ligbegjængelser bevidne. Endskjendt jeg ligesaalidet har kunnet befrie mig fra denne Spedalskhed som andre, vil jeg dog ikke tilstede denne nedrige Feil at herske over mig i Døden. Jeg veed, at min Datter tænker ligesom jeg; men for

at frie hende fra Bagtalelsens Svøbe, anordner jeg herved, hvorledes jeg efter min Død vil have det forholdt med mit Legeme, Klædning, saavel som ved dets Bortførelse til sit Hvilested, forvissset om, at min Datter elsker mig for høit til at handle mod min Villie.

I. Hvorledes forholdes skal med Liget og Ligstuen.

Saa snart min Sjæl, afstoet ved Jesu Blod, og overflædt med hans Retfærdighed, er af min Gud skilt fra sin jordiske Bopæl, friet fra sit Fængsel, og benaadet med at skue hans Ansigt, skal med Legemet forholdes som følger.

1) Legemet bliver liggende i den Seng, hvori jeg dør, urørt, utoet, uflædt, indtil den inderste Ligkiste er færdig. Der forfærdiges imidlertid af et Lagen en Sæk, der er saa lang, at den naaer fra min Hage til et Kvarteer under Fødderne. Denne er lukket bag paa. Den stikkes ind under Ryggen, og bindes med endeel Bendelbaand, hvorpaa den snøres under Halsen sammen med en Lidse, bindes under Livet med Bendelbaand, og under Fødderne ligeledes. Hænder og Arme lægges under den, saa at af mit Legeme intet er at see uden Hovedet, paa hvilket sættes en simpel Nathue.

2) Naar jeg saaledes er nedlagt i den inderste Kiste, alene paa Høvlspaaner, sættes den inderste Kiste ind i den yderste, og sættes de da paa to gode stærke Fyrrebænke. Kisterne blive for de Esterlevendes Rolig: saalænge staaende aabne, indtil de useilbare Kjendetegn

ere forvisjede, at jeg vist er død. Saasnart dette er fares, slaaes begge Kisterne til, og Liget bortføres det snarest muligt. I Stuen, hvor det staaer, skal ikke brænde Lys, bruges Gueridoner, eller Trappetrin, beklædte med Sort, eller, kort sagt, bruges det allermindste af al den Daarlighed, som Forsængelighed og Hovmod har optænkt. Saa maa heller ikke Nogen tillades at træde ind i samme for at see enten Legemet eller Ligkisten.

3) Saasom de Ordener, hvormed jeg er benaadet, ei med Anstændighed kan bruges ved saa ringe en Ligfærd, saa skal de med første agende Post efter min Død oversendes — Elephantordenen til Ober: Ceremonimesteren, og Kammerherrenøglen til Oberhofmarskalken eller Ober:Kammerherren, og Hendes Majestæt Enkedronningens Orden til hendes Oberhovmester.

II. Om Ligkisterne.

Den inderste skal være af Fyr, tæt og beegat. Den yderste af Eeg, ganske simpel, og uden mindste Zirat, overtrukken med hvidt eller sort Bay.

III. Om Ligfærden.

Saasnart begge Kisterne ere tilslagne, skal Dagen efter, om Morgenens ganske tidlig, Liget bortbæres til min Begravelse af 16 fattige, nødlidende Mænd. De skal nunde derfor hver 10 Rdl. Ingen Ligtale skal holdes, Klokkerne skal ei bruges hverken for eller efter min Nedsættelse. Ingen Lys gives til Kirken, men

Penge isteden. Som Ingen ved Nedsættelsen skal være overværende, saa skal og maa ei heller tales over mit Lig, eller ved dets Nedsættelse, undtagen disse saa Sandheds Ord, som Kirken har anordnet at forkynde ved Ligets Nedsættelse: Af Jord er Du kommen o. s. v. der paaminde de Faa, der ere tilstede, om vore Legemers Adkomst, om vort almindelige Endeligt, og om den store herlige Forvisning, som vi have, at vore Legemer igjen skal opstaae forklarede og forenede med vore imidlertid hos Gud bevarede Sjele, for aldrig nogensinde at skilles fra hinanden.

Den udi denne som i alle hans Gjerninger urandsagelige, men stedse ene viise, almægtige, elskværdige, treenige, evige Gud Fader, Søn og Helligaand være nu og i al Evighed Lov, Priis og Ære, Amen.

Aarhuus den 9 November 1764.

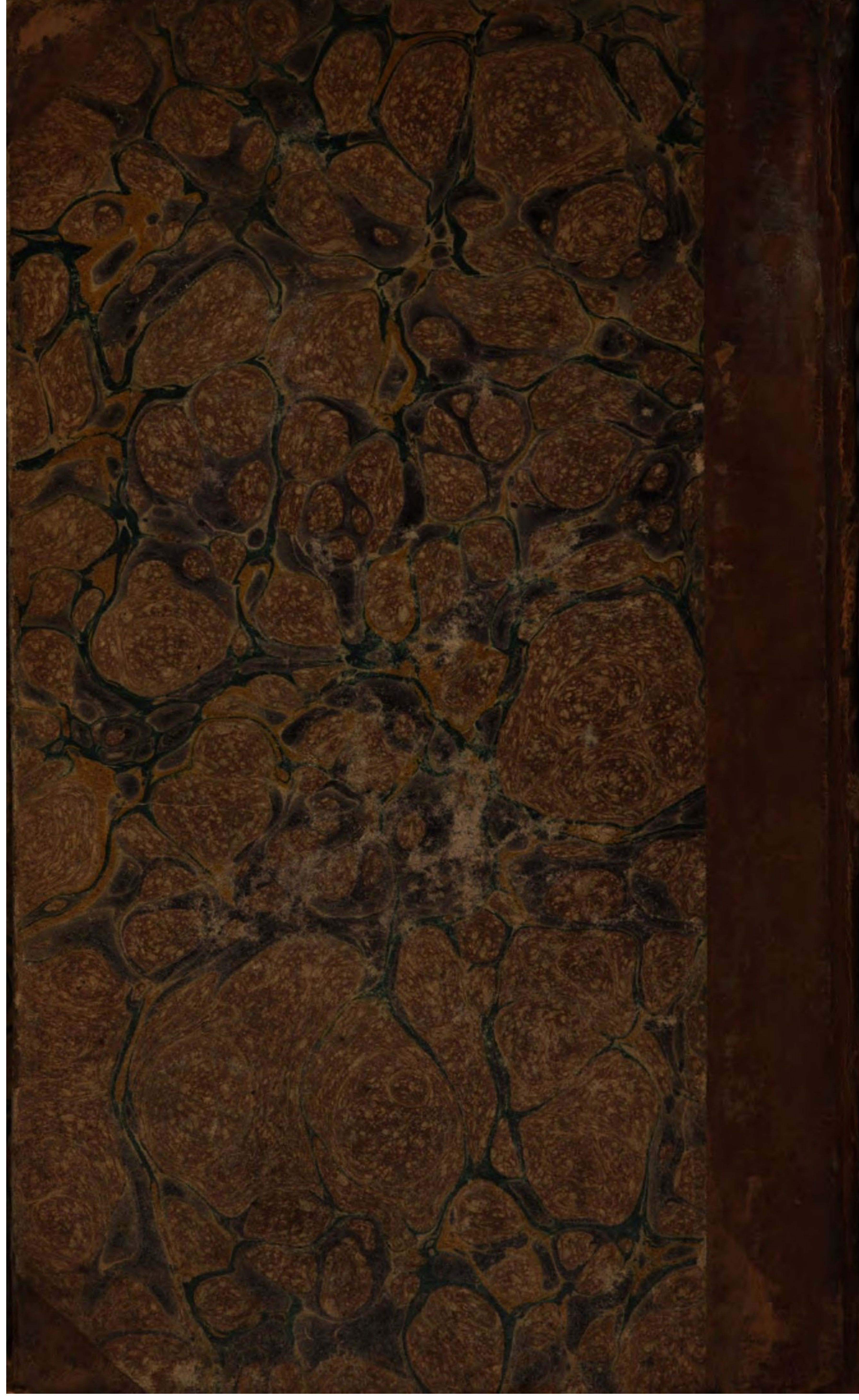
J. D. S.

P. S. Da jeg kjender min Datters oprigtige Kjerlighed, og veed, at den er af det Slags, som ei behøver noget udvortes Beviis. Saa er min alvorlige Tillie, at ingen Stue skal betrækkes, eller dyb og kostbar Sorg anlægges for en Fader, som er i fuldkommen Glæde, hvor vi igjen skal samles og sees. Og da mit inder'igste Ønske stedse har været hendes Livs og Sundheds Bedligeholdelse, saa er og min Villie, at hun ikke skal være overværende i denne for hende saa bedrøvelige Leilighed, hverken ved Ligets Bortbærelse, ei heller i

Kirken. Skulde udi dette noget ved Ligbegjængelser indført Brug være forglemt, da vil jeg at den skal anses derudi indlemmet og forbuden.

Da Greven siden i Aaret 1767 blev udreven af sin Rolighed, tilføiede han alene til denne Anordning om hans Begravelse, at hvor han døde, vilde han dog bringes til Aarhus, hvor hans Kone laae begravet, og hvor ogsaa hans Datter engang efter hans Ønske maatte vælge sit Hvilested.

[The page contains faint, illegible text impressions.]



Treschow, Herman,

Den danske Haedersmand General-Admiral-Lieutenant Greve Fr. Danneskjold
Samsøes Biographie

Kiøbenhavn 1834

Biogr. 294 m

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10062702-5